

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obraz orang bule na vybraných sociálních sítích v Indonésii

Image of orang bule on selected social media in Indonesia

Olomouc 2021

Bc. Eliška Buchtová

vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Pokorný PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Cílem bakalářské diplomové práce je sumarizovat fakta týkající se procesu vytváření předsudků a stereotypních představ z pohledu psychologie a antropologie a uvést tato fakta v souvislostech s historií působení orang bule v Indonésii – kolonizace Indonésie a masivní rozvoj cestovního ruchu.

Dalším cílem je zjistit v jakých souvislostech a konotacích je v příspěvcích na vybraných sociálních sítích používáno právě sousloví orang bule. Dohromady bylo zhodnoceno 80 příspěvků. Na sociální síti YouTube bylo ke dni 14.04.2021 zanalyzováno prvních 25 příspěvků, na Facebooku bylo ke dni 20.04.2021 zanalyzováno také prvních 25 příspěvků, které byly sociální sítí vyhledány po zadání termínu. Poslední použitou sociální sítí byl Instagram, zde bylo zkoumáno prvních 30 příspěvků, které se objevily po zadání #orangbule. Výsledky analýzy jsou k nalezení v kapitole Současný obraz orang bule na vybraných sociálních sítích.

Počet stran práce: 49

Počet znaků včetně mezer: 68 259

Počet titulů použité literatury: 24

Počet příloh: 11

Klíčová slova: orang bule, sociální síť, Indonésie

Poděkování

Děkuji Mgr. Ondřeji Pokornému PhD. za odborný dohled, věcné připomínky a podporu. Poděkování si také zaslouží přítel Aga Aziiz, který mi pomohl s porozuměním některých indonéských příspěvků.

Obsah

I Úvod.....	6
II Vymezení základních pojmů	7
Označení cizince v malajštině a indonéštině	7
Rasa a rasismus.....	8
Předsudky a stereotypy	10
Kultura a akulturace.....	12
III Historie působení <i>orang bule</i> v Indonésii	13
Kolonialismus	13
Události 19. a 20. st. – cesta k nezávislosti Indonésie.....	15
Interakce indonéské společnosti s <i>orang bule</i> – 21. století	18
IV Orang bule – turista ze Západu	19
V Současný obraz orang bule na vybraných sociálních sítích	22
YouTube	24
Facebook.....	27
Instagram	29
Analýza získaných poznatků	30
VI Závěr	33
Resumé	34
Seznam pramenů	35
Seznam použité literatury	37
Seznam příloh.....	40
Přílohy	41

I Úvod

K prvnímu datovanému kontaktu obyvatel ostrovů dnešní Indonésie s bílým cizincem ze Západu došlo nejspíše koncem 13. st. V průběhu staletí pak postupně přibývalo dalších interakcí s cizinci, kteří sem cestovali za účelem obchodu, o mnoho staletí později za účelem rekreace. V roce 2019 do Indonésie přicestovalo jen za účelem rekreace 2,65 milionu turistů z Evropy a Ameriky. Indonésané tak přicházejí do kontaktu s lidmi pocházejícími ze Západu (v bakalářské práci jsou dále označováni jako orang bule) osobně, nebo o nich mají vytvořené různé představy či stereotypy, které byly zformovány vlivem historických událostí, vlastními zkušenostmi nebo pocházejí z mediálního prostředí a sociálních sítí.

Bakalářská práce byla napsána s cílem sumarizovat fakta týkající se tvorby představ a stereotypů a vnímání rasy a rasismu a zasadit je do kontextu působení orang bule v Indonésii.

Ohledně vnímání kulturních a rasových rozdílů Indonésany a Západními cizinci bylo napsáno několik cizojazyčných odborných publikací, které jsou řádně citovány. Nebyla však nalezena žádná publikace zabývající se používáním termínu orang bule na sociálních sítích v Indonésii. Dalším cílem proto bylo zjistit, v jakém kontextu je hovorový výraz orang bule používán na vybraných sociálních sítích a zda se za tímto označením skrývá pozitivní, neutrální nebo negativní citové zbarvení. Výsledkem spojení této mozaiky poznatků by měl být obraz orang bule na vybraných sociálních sítích v Indonésii. Zkoumáno bylo dohromady 80 příspěvků pocházejících ze sociálních sítí jako je YouTube, Facebook a Instagram. Detailnější popis týkající se výběru příspěvků a dílčích výsledků je k nalezení v páté kapitole.

II Vymezení základních pojmů

Označení cizince v malajštině a indonéštině

Termín *bule* se v indonéštině běžně používá k popisu bílého člověka. Doslovně „*bule*“ znamená „albín“. (Echols a Shadily, 1989) Podle Austronéskeho srovnávacího slovníku termín „*bul-e*“ (sundánština) znamená „buvol s bílou kůží, která má prosvítající načervenalý odstín“. Z javánštiny a malajštiny se „*bule*“ překládá jako „albín“. (Blust a Trussel, 2010) Dle Velkého slovníku indonéštiny termín „*bule*“ může definovat i zvířata s bílou kůží. Zároveň uvádí, že „*bule*“ jsou běloši – zejména Evropani a Američani. Označení „*bule*“ se také často používá ve spojení s podstatným jménem „*orang*“, což znamená „člověk“. Sousedství „*orang bule*“ je tedy označení pro člověka s bílou kůží. (KBBI, 2012)

Fetcher (2005) uvádí, že označení *bule* je používáno běžně Indonésany mezi sebou, ale také ve vztahu k cizinci například na tržnici „*eh, bule, beli ini, dong!*“, což znamená „hej, bule, kup si to!“ Termín *bule* je také používán k prostému upoutání pozornosti a zapojení do hovoru – křikem „*bule*“ nebo „*hello, bule*“.

Je nutné zmínit, že Indonésani samotní vnímají termín *bule* za neutrální, nenáročný a funkční termín k popisu bílého cizince. Termín lze samozřejmě použít jak s pozitivní, tak negativní konotací. Přestože Indonésani nepohlíží na termín *orang bule* jako na hanlivý, mohou ho považovat za nezdvořilé, protože jde spíše o neformální termín. (Fetcher, 2005)

Dalšími synonymy pro člověka s bílou pletí jsou v indonéském jazyce používány termíny jako *orang Belanda* (Holand'an/ka) nebo *orang Barat* (západní člověk).

Na ostrově Sumba je v dialektu loli cizinec označován slovem *djawa* (odvozenina ze slova *Jawa* – Jáva), cizinec s bílou pletí je označován za *djawa kaka*. S ambivalentní konotací je na Sumbě užíváno označení *djawa toris* (turista) – moderní člověk, který s sebou nese řadu výhod, zároveň ale i nebezpečí. Označení s negativní konotací je pak *djawa panga'a wawina* (člověk, který jí prase), které vzniklo za holandské kolonizace a dnes se takto označován nedůvěryhodný běloch. Další negativně zabarvené označení s mýtickým významem je termín *penyamun* – cizinec únosce, který lační po krvi a obětinách. (Kábová, 2014)

Rasa a rasismus

Z předchozí kapitoly, kde je vysvětlen význam označení *orang bule* vyplývá, že se tento termín úzce pojí s barvou kůže člověka. Proto je nutné krátce definovat pojem rasa, který s pojmem *orang bule* úzce souvisí.

Rasa neboli plemeno je hojně využívaným pojmem v oborech zabývajících se biologií člověka a fyzickou anatomii. S rozvojem srovnávací anatomie, kdy docházelo k poznání, že lidský rod (*homo sapiens*) není jednotný a odlišuje se výškou, tělesnými proporcemi, tvarem lebky a obličejem, barvou kůže, vlasů a očí, se rozšířil i pojem rasa. V současné době jsou k odlišování ras používány také genetické rozdíly mezi lidskými populacemi. Antropologická teorie ras rozlišovala populaci (rasová taxonomie) dle barvy kůže na rasu bílou, žlutou a černou. Dnes je toto rozdělení nahrazeno pojmy europoidní, mongoloidní a negroidní rasa. Je třeba také zmínit, že rasa je v biologicko-antropologickém pojetí zcela neutrálním vědeckým pojmem. (Průcha, 2007)

Označení bílého člověka jako *bule* nebo *orang bule* může být vnímáno samotnými cizinci negativně – ve výzkumu antropoložka Fetcher (2005) uvádí, že někteří cizinci vnímali označení *bule* za rasistické. Naopak sami Indonésané toto označení vnímají čistě jako popisné a necítí, že by mělo negativní zabarvení. Bílí lidé, totiž nejsou dle Fetcher zvyklí na to, že by „bělost“ mohla být považována za „rasu“ a mají pocit, že se pojem „rasa“ používá pouze u nebíých. Zjevné upoutávání pozornosti tak nepřipisují své rasové příslušnosti, nýbrž rasistickému chování Indonésanů.

Rasismus Průcha (2003) definuje jako „souhrnné označení pro takové jednání, které překračuje pouhé vnímání rasových odlišností a přetváří se na nepřátelské aktivity vůči příslušníkům jiné rasy, jež se projevují v diskriminaci, v agresivním chování (verbálním nebo fyzickým)“. Je nutné zdůraznit, že dle Giddense (1999) za rasismus nelze považovat odmítavý postoj nebo předsudek vůči jiné rase, pokud nedochází k diskriminaci nebo jinému upírání práv a příležitostí.

Z vyvozených závěrů, ke kterým došla Fetcher z rozhovorů s cizinci, a z výše uvedené definice rasismu nelze považovat označení *bule* za rasistické. To, že cizinci svoji barvu kůže nepovažují za rasu neznamená, že rasou není. Poukazování na rasu člověka se stává v dnešní společnosti citlivým tématem, ačkoliv se v mnoha případech jedná pouze o popisné označení bez jakýchkoliv konotací. Dle mého názoru je nutné

uvědomovat si význam uvedené terminologie a nepřipisovat rasám žádné, ať už pozitivní nebo negativní, významové zbarvení.

Vnímání barvy kůže cizinců ze západu se také věnuje profesor Antweiler, který také přiznává, že při svém jednoročním terénním výzkumu v Makassaru na Sulawesi nebylo dne, kdy by někdo nezmínil jeho bílou barvu kůže. Poznámky však prý byly vždy míněny pozitivně a podle něj Indonésani bílou kůži považují za krásnou a čistou kvůli její světlé barvě a jemnosti. Naopak černou kůži prý považují za nežádoucí, protože vypadá ošklivě (*kelihatan jelek*) a špinavě. Nicméně se podle Indonésanů běloši hodně potí, a jejich pach považují za odpudivý – z toho pramení i jejich domněnka, že se běloši málokdy umývají. (Antweiler, 2001)

Tvrzení, že světlá barva kůže je pro Indonésany přitažlivá, podporuje doktorka Saraswati, která zkoumala vnímání barvy kůže v souvislosti s vnímáním krásy a touhou po bělejší pleti. Z rozhovorů s čtyřiceti šesti Indonésankami, stejně jako Antweiler, Sarawasti zjistila, že tmavá barva kůže je považována za děsivou, divně vypadající, špinavou a je spojována s kriminálním chováním. Na otázku, „Jakou barvu kůže považujete za ideální?“ respondentky odpovídaly, že se jim nelíbí bílá barva *bule* a Číňanů. Ideálem byla světlá barva kůže Japonců a samotných Indonésanů. Respondentky uváděly, že mají pocit, že v Indonésii je s bílým cizincem často zacházeno lépe než s Indonésanem. Saraswati z toho vyvozuje, že touha mít světlejší pleť se pojí s podvědomým přáním lepšího zacházení. (Saraswati, 2012)

Předsudky a stereotypy

Pojmy *stereotyp* a *předsudek* se úzce pojí k reálně a hojně se vyskytujícím jevům ve vztazích mezi etniky, rasami a kulturami. Stereotypy a předsudky jsou „*představy, názory a postoje, které určití jednotlivci či skupiny osob zaujímají k jiným skupinám nebo k sobě samým (autostereotypy)*“. (Průcha, 2007)

V Psychologickém slovníku (Hartl, 2004) je pojem předsudek definován jako „*předpojatost, názorová strnulost; emočně nabitý, kriticky nezhodnocený úsudek a z něj plynoucí postoj, názor přijatý jedincem nebo skupinou.*“

Předsudky jsou vnímány jako postoje a představy s negativním nebo nepřátelským vztahem k jiným skupinám. Naopak stereotypy jsou chápány spíše neutrálně nebo mohou mít i příznivý vztah k jiné skupině. (Průcha, 2007)

K vytváření předsudků a stereotypů se úzce pojí naučená schémata chování – tzv. kulturní vzorce. (Průcha, 2007) Kulturní vzorce jsou definovány jako „*naučená a závazná schémata pro jednání ve standardních situacích, navenek vystupující v podobě obyčejů, mravů a tabu*“. (Soukup, 2000) Kulturní vzorce jsou předávány dětem v úzkém věku a tvorba prvních předsudků vzniká během už kolem pátého roku života. (Nakonečný, 1997) Bylo zjištěno, že některé děti ale už ve věku 3-4 let vnímají odlišné postoje spojené s rozdíly mezi bělochy a černochoy. (Giddens, 1999) Z mnohých výzkumů vyplývá, že původ rasových předsudků u dětí je nutné hledat v sociokulturním prostředí, ve kterém žijí. Častější výskyt rasových předsudků lze detekovat v rodinách, kde mají rodiče nižší stupeň vzdělání a nižší socioekonomický status.

Šíření stereotypů a předsudků probíhá formou masové komunikace a objevují se i ve školních učebnicích (Průcha, 2007) a mohou být tvořeny a šířeny politickými nebo náboženskými skupinami (Nakonečný, 1997).

Rasové, etnické a národní předsudky a stereotypy hrají důležitou roli v procesu vzájemného vnímání a soužití národů a etnik. Stereotypy a předsudky výrazně ovlivňují jednání v etnicky konfliktních situacích. Jednání je v takových konfliktech ovlivněno vzájemnou nedůvěrou a zábrany. Předsudky mohou být mimo jiné zneužity jako nástroj k manipulaci veřejného mínění.

Je nutné zmínit časté a mylné rovnítko mezi předsudky a diskriminací. Mezi těmito dvěma jevy existuje vztah, nejsou ale identické. Pokud totiž někdo chová předsudky vůči

jiné etnické skupině, neznamena to, že se dopouští diskriminace. Je ale nutné podotknout, že pokud se předsudkům ve společnosti nekladou dostatečné překážky, mohou vést k diskriminačnímu jednání.

Předsudky a stereotypy jsou velice stabilní, iracionální a jsou zakořeněny v historii národa. K jejich změnám dochází zřídka a předávají se mezigeneračně. Právě iracionalita je důvodem, proč jsou předsudky odolné vůči změnám a racionálním argumentacím. (Průcha, 2007)

Kultura a akulturace

Na pojem *kultura* lze pohlížet ze dvou obecných hledisek. Dle obecnějšího pojetí lze pojem *kultura* chápat jako vše, co lidé vytváří. Ať už se jedná o hmotné (materiální) nebo nehmotné (duchovní) artefakty. Materiální artefakty jsou výsledkem lidské činnosti – např. architektura, nástroje, průmyslová, dopravní nebo telekomunikační technologie apod. Mezi duchovní artefakty pak patří např. náboženství, zvyky, morálka, právo, umění apod. Specifičtější pojetí kultury, kterým se zabývá kulturní antropologie a interkulturní psychologie, pohlíží na kulturu jako na soubor „*projevů chování lidí – tedy zvyklosti, symboly, komunikační normy, hodnotové systémy, předávané zkušenosti a zachovávaná tabu*“.

Jak bylo v úvodu práce řečeno, Indonésie je etnicky a kulturně velmi rozmanitá. V tomto kontextu je proto třeba zmínit pojem *kulturní pluralita*. Průcha (2007) definuje: „*Kulturní pluralita je princip, který uznává, že jednotlivá společenství (národy, etnika, kmeny, rasy, náboženské skupiny) mají své specifické kultury, které je nutno považovat za zcela rovnocenné.*“ Není tedy přípustné nazývat kulturu primitivní či barbarskou, když např. neodpovídá kultuře ekonomicky silných evropských států. Protipólem kulturní plurality je *etnocentrismus*, kdy jsou jiná etnická a kulturní společenství hodnocena pouze z pohledu vlastního etnického společenství. (Průcha, 2007)

V dnešním globálním světě dochází téměř neustále ke kontaktu nebo střetu dvou nebo víc kultur. Jinak tomu není i v kulturně bohaté Indonésii, která rok od roku hostí více turistů ze Západu. Při tomto setkávání kultur může docházet k trvalým kulturním změnám, kdy dochází k přebírání atributů z jiné kultury, a naopak k vylučování atributů kultury vlastní. Tento sociální proces je nazýván *akulturací*. (Brouček et. al., 1991)

Ochrana kulturního dědictví a vlastní národní identity se stala pro Indonésany citlivým tématem. Roztržku ohledně kulturního dědictví mezi Indonésií a Malajsií shrnul australský politolog Aspinall. Indonésané obvinili Malajsií z krádeže kulturních atributů a nárokování si indonéských tradic. Vlnu odsouzení mezi indonéskými politiky a médii vyvolala reklama propagujících seriál o Malajsií na kanálu Discovery Channel, ve které se objevil balijský pendetový tanec. Rozhořčení vyústilo v demonstrace a výroky o „*rozdrčení Malajsie*“. Ministr cestovního ruchu a kultury napsal oficiální dopis obviňující Malajsií z porušení etiky a poslanci dokonce vyzvali vládu, aby odvolala indonéského velvyslance z Malajsie. (Aspinall, 2015)

III Historie působení *orang bule* v Indonésii

Kolonialismus

Jak už bylo výše uvedeno, stereotypy a představy jsou hluboce zakořeněné v historii národa. Tato kapitola objasňuje historické působení bílého cizince z Evropy na území dnešní Indonésie.

Za jednu z prvních možných dochovaných interakcí obyvatelů indonéských ostrovů s Evropou se považuje pobyt Itala Marca Pola na Sumatře, který se uskutečnil koncem 13. st. a zmiňuje se o něm ve svém díle *Milion*. Česko-italskou stopu na ostrovech Sumatra, Jáva a Kalimantan také zanechal cestovatel a misionář Odorik z Pordenone v roce 1318. Na přelomu 15. a 16. století na ostrovy dnešní Indonésie začalo připlouvat více evropských lodí – z této doby také pocházejí spisy od Portugalce Tomé Pirese, který píše o rozpadu Maja Pahitu a rozpínajícím se islámu.

Začátkem 16. st. se indonéské ostrovy staly objektem zájmu evropských kolonizátorských států. Jako první začalo cestovní trasy budovat Portugalsko, poté svůj zájem o obchod a kontrolu území začalo projevovat Španělsko a na přelomu 16. a 17. st. i Anglie a Holandsko.

Zvláště španělské kolonizační úsilí se vyznačovalo značným násilím páchaným na původním obyvatelstvu, o kterých se zmiňuje španělský misionář Bartolomé de las Casas v kronice *O zemi indijských pustošení a vylidňování zpráva nejstručnější*. Španělská kolonizace byla založená více na silné armádě a nuceným pokřesťanštění původních obyvatel než na budování obchodu.

V roce 1600 vznikla v Anglii za vlády Alžběty I. Britská Východoindická společnost jako svobodné sdružení obchodníků, kterým královna udělila monopol na dovoz koření. Svoje kolonizační působení na indonéských ostrovech angličtí obchodníci zaměřili na ostrovy Moluky právě kvůli dovozu koření. Postupný rozpad Britské Východoindické společnosti zapříčinily události jako: morová epidemie, ekonomická recese, třicetiletá válka a zvyšující se konkurence Holandské Východoindické společnosti a s tím související boje. K oficiálnímu rozpuštění Anglické Východoindické společnosti došlo ale až v roce 1874.

Nejvýznamnějším kolonizátorem působícím na území dnešní Indonésie bylo Holandsko. Úspěch holandského působení na indonéských ostrovech ovlivnilo více faktorů. Protože Holanďané na toto území připlouvali jako poslední, měli také nejvíce informací o obchodu a geografii. S poznáním geografie území souvisel i technologické vylepšení užívaných lodí, které měly rozsáhlé podpalubí, ale plochý trup, který umožňoval lepší manipulaci mezi korály. Další výhodou bylo budování kapitalismu a progresivní rozšiřování obchodů a zavedení bezcelního pohybu mezi ostrovy. Důležitou osobností v počátcích kolonizační snahy se stal velitel flotily Cornelis de Houtman, jehož humanitně i obchodně neúspěšná plavba přes Banten, Maduru a Bali, se považuje za počátek holandské kolonizace Indonésie.

V roce 1602 tak byla založená Holandská Východoindická společnost (VOC). Znak VOC se rychle stal nejsilnějším symbolem na území Indonésie – symbolem vojenské síly, obchodu a práva. V roce 1619 Jan Pieterszoon Coen dobyl osadu Jayakartu a založil přístavní město Batávii (dnešní Jakarta), která se postupně stala centrem holandsko-asijských obchodních tras. Holandsko rozšiřovalo vliv a snažilo se upevňovat svoji obchodní pozici – kontrolovali většinu území Jávy, části Sumatry, Moluky a přístavy jako Makasar na ostrově Sulawesi nebo Kupang na ostrově Timor. Je nutné zmínit, že holandská kolonizační aktivita měla za cíl spíše podnikání a obchod než politické ambice a holandskou národní expanzi. VOC také dokázala využít čínské obchodníky jako prostředníky pro obchod a uzavírání obchodních smluv. Největší obchodní komoditou byl pepř, který holanďtí obchodníci směňovali za bavlnu získanou v Indii. Díky vzniku monopolního postavení Holandska mohli Holanďané založit monokultury – na Molukách se pěstoval hřebíček (ostrov Ambon) a muškátový ořech, na Timoru santalové dřevo.

Holanďané tvořili samostatnou vyšší sociální třídu – vojáci, správci, učitelé a průkopníci. Obecně se Holanďané přijíždějící na ostrovy Indonésie dělili na dvě skupiny, ti, kteří jen chtěli zbohatnout a vrátit se do Holandska a poté na ty, co chtěli začít nový život a zůstat.

V roce 1680 bylo loďstvo VOC považováno za největší flotilu na světě. Koncem 18. století začala mít VOC problémy s financováním, kdy výdaje na udržení území převyšovaly zisky a propadla se do recese. V roce 1800 zkrachovala VOC ukončila svoji činnost a nizozemská zámořská území převzala do správy nizozemská vláda.

Události 19. a 20 st. – cesta k nezávislosti Indonésie

V roce 1825 došlo na Jávě k povstání a bylo tvrdě potlačeno. V návaznosti na potlačení povstání zavedl generál Johannes van den Bosh tzv. cultuurstelsel – intenzivní zemědělství zaměřené na pěstování kávy, tabáku, čaje a cukrové třtiny. Dalším krokem bylo nucené odvádění dvou pětín výnosu (buďto v penězích nebo v plodinách) z obdělané půdy původními obyvateli Holanďanům. Politika cultuurstelselu byla silně mířena proti původním obyvatelům a prohlubovala třídní rozdíly. Zrušena byla až v roce 1860, kdy se holandská politika přiklonila liberálním směrem a řada politických uskupení měla v programech tzv. etickou politiku, která hlásala morální zodpovědnost evropských států vůči koloniím a byla zaměřená na zlepšování života místních obyvatel. Velkým propagátorem etické politiky se stal advokát Teodor van Deventer a zdá se, že právě on zažehl počátky indonéskeho národního uvědomění.

I když v holandské politice došlo k výrazným změnám, stále docházelo k bojům o území. Od 70. let 19. století vedli Holanďané na území Indonésie řadu válek s cílem upevnit a rozšířit svůj vliv. Významným konfliktem byla válka s nezávislým muslimským sultanátem o území Aceh. Francouzi, Britové a Holanďané lačnicí po upevnění vlivu v JV Asii se v Aceh zajímali hlavně o komodity jako je pepř a ropa. V roce 1873 došlo k útoku Holanďanů na Aceh a krvavé boje s partyzány se vlekly dalších 30 let.

V letech 1900–1940 se tito kolonialisté snažili z ostrovů vytvořit jednotnou prosperující kolonii za což také očekávali vděk Indonésanů. Z holandské strany došlo také k modernizaci Volkstraadu, tzv. Lidové rady, která měla 60 členů a skládala se z 50 % z Evropanů, 25 % Javánců a 25 % Arabů a Číňanů. V těchto letech ale začaly vznikat sdružení podporující indonéskou nezávislost z nichž některá byla silně orientovaná na islám a měla blízko k radikálním myšlenkám. Zároveň na území začaly pronikat i komunistické myšlenky a v roce 1914 vznikla komunistická strana PKI (Partai Komunis Indonesia). V roce 1927 vznikla strana Indonéskeho národního sjednocení (PNI) vedená budoucím Sukarnem, Tato strana dala vzniknout indonéským národním symbolům – barvy vlajky, indonéština jako jazyk národní jednoty a píseň Indonesia Raya.

Klíčovou událostí byla přísaha mladých na Kongrese mládeže v Batávii v roce 1928, která obsahovala tři body: existuje pouze jeden indonéský národ, jeden jazyk – indonéština a jedna země. Tato událost je považována za zrod Indonésie.

Holandřané se ještě stále snažili kontrolovat území a udržet si vliv, do mocenských bojů se také zapojilo Japonsko s okupací některých území a s šířením protikapitalistických ideologií. V roce 1945, kdy skončila válka v Pacifiku se Holandřané pokusili získat znovu kontrolu nad indonéskými ostrovy a setkali se s neočekávaným odporem Indonésanů. (Vickers, 2013) 17.8.1945 Sukarno vyhlásil nezávislost Indonésie a v září 1945 byla zformovaná první vláda. Objevuje se i tzv Pancasila, která měla sjednocovat a podporovat národní soudržnost. Pancasila tvoří pět základních kamenů:

- víra v jednoho a jediného Boha
- spravedlivá a civilizovaná humanita
- jednotná Indonésie
- parlamentní demokracie
- sociální spravedlnost pro všechny občany Indonésie

V tomto období stále probíhají boje za nezávislost s Holandřany, ke kterým se přidali i Britové a Američani.

V těchto bojích za nezávislost se rozšířilo nové označení, pro bílého (západního) člověka – *bojoh putih* (bílá opice). Tento pojem měl velmi hanlivě zabarven – přisuzoval bílému člověku nebezpečné magické vlastnosti (bílá opice byly asociovány s čaroději). (Vickers, 1998) Další protizápadní naladění indonéské společnosti posílil v 60. letech 20. století prezident Sukarno během kampaně proti USA s heslem „Táhněte do pekel s vaší pomocí“ (Vickers, 2013)

Negativní a pozitivní důsledky kolonialismu a postkolonialismu je komplikované celistvě a stručně shrnout. Jde totiž o multidisciplinární komplexní téma a vědecké pohledy byly na toto téma velmi proměnlivé a byly poznamenány zkreslováním reality, protože kolonialismus byl propagován jako nástroj pro šíření pokroku a evropské národy díky němu vyzdvihovaly svoji vlastní kulturní nadřazenost a převahu. (Tomeš, Festa, Novotný, 2007) Dalším problémem je, že je na toto téma nutné zohledňovat dva úhly pohledu – pohled kolonizátorů a pohled kolonizované společnosti. Při dekolonizaci vzniklo 120 státních útvarů, které zdědily umělé koloniální hranice a kulturní a etnickou roztržitost. (Klíma, 2000) Společným jmenovatelem dekolonizačního období byla masivní transformace většiny světa týkající se všech kontinentů a probíhající ideologický zápas komunistů a kapitalistů o uplatňování vlivu na nově vznikajících územích. (Tomeš, Festa, Novotný, 2007)

Interakce mezi bílými cizinci ze Západu s původními obyvateli indonéských ostrovů probíhá zhruba 500 let. Z výše stručně popsané historie působení bílých cizinců na tomto území vyplývá, že interakce byly komplikované, často plné nenávisti, násilí a nepochopení. Na druhou stranu se i mezi kolonizátory našli ti, kteří respektovali kulturu původních obyvatel a podporovali myšlenky týkající se nezávislosti území na kolonizátorské zemi. Za toto období úzkého kontaktu se západní kulturou docházelo také k akulturaci, která se mohla projevit až už začleněním cizích slov do indonéštiny, přijetím křesťanských zvyků nebo západních technologií apod. Protože bílí cizinci tvořili bohatou a často mocnou sociální třídu, dalo by se předpokládat, že právě to dalo za vznik stereotypům předjímajícím, že každý bílý člověk je movitější než Indonésan. V dalších kapitolách je popsáno, jak se chovají Indonésané v současné době v blízkosti bílého cizince. Kapitoly jsou sumarizací dvou výzkumů zabývajících se touto tematikou, proto nelze jejich závěry zobecňovat, nicméně poslouží jako sonda do indonéské společnosti.

Interakce indonéské společnosti s *orang bule* – 21. století

Orang bule – cizinec z Ameriky nebo Evropy často čelí v tzv. „asijském veřejném prostoru“ od místních non-verbální i verbální konfrontaci. V případě Indonésanů mluvíme o zírání a vykřikování „bule!“. Tyto indonéské zvyklosti často cizince znepokojují. Fetcher uvádí, že se cizinci mohou cítit „polapeni pohledem“ na ulici, v obchodě, na nádraží nebo turistických místech, kdy si je Indonésané bezostyšně měří pohledem, zkoumají je a snaží se s nimi navázat oční kontakt. Obecně jsou Indonésané více otevření k diskusi ohledně používání termínu bule než ohledně zírání. Někteří zírání vysvětlují zvědavostí a touhou k navázání kontaktu, jiní poukazují na to, že se pohled neupírá konkrétně na cizince – cizinec je spíše součástí „divácké kultury“ ve veřejném indonéském prostoru, kde jakýkoliv mimořádný případ přitahuje pozornost okolí.

Fetcher (2005) popisuje společné rysy chování cizinců s bílou barvou kůže pobývajících dlouhodobě v Jakartě, které vedou k zachování si vlastního osobního prostoru a vymanění se z neustálých pohledů krajanů. Cizinci tak často nosí sluneční brýle a sluchátka, upřednostňují taxi před hromadnou dopravou, vyhýbají se veřejným místům a tráví čas v exkluzivních obchodech, restauracích a klubech, kde je méně pravděpodobné, že se stanou středem pozornosti.

Lidé ze západu také označují za nepříjemné a ponižující, když o nich v hovoru mezi sebou Indonésané (např. prodavači nebo sousedé) mluví jako o *bule*, protože automaticky přepokládají, že jim cizinec nerozumí.

Je třeba poznamenat, že Fetcher své poznatky vyvozuje z rozhovorů a z internetových fór. V odborném článku není uvedeno, kolik rozhovorů bylo provedeno, proto její závěry rozhodně nelze zobecňovat.

IV Orang bule – turista ze Západu

Jedním z významných odvětví podporujících indonéskou ekonomiku byl do vypuknutí celosvětové pandemie COVID-19 turistický ruch. V 90. letech 20. století došlo k výraznému rozvoji cestovního ruchu v Indonésii, kdy byl zaznamenán silný nárůst zahraničních turistů, který meziročně stoupal zhruba o 15 % a v roce 1997 roční počet návštěvníků Indonésie dosáhl 5,2 milionů. (Sugiyarto, Blake, Sinclair, 2003) Nárůst turismu během dalších patnácti let byl pozvolný, v roce 2012 přicestovalo do Indonésie 8,04 milionu zahraničních turistů. V nadcházejících letech byl sledován masivnější nárůst. Za sedm let se počet turistů zdvojnásobil – v roce 2019 do Indonésie přicestovalo více než 16,11 milionů zahraničních turistů (graf č.1), kdy nejvyhledávanější destinací bylo Bali. Z celkového počtu zahraničních turistů pocházely 2 miliony turistů z Evropy, nejvíce zastoupeni byli turisté z Velké Británie – téměř 400 tisíc turistů. Z Ameriky do Indonésie přijelo za účelem rekreace téměř 650 tisíc turistů, z toho 457 tisíc pocházelo z USA. V průměru nejdelší čas pak v zemi trávili Rusové (19,66 dní) a Nizozemci (18 dní), z Ameriky v Indonésii nejdéle pobývali turisté cestující z Jižní Ameriky (14,6 dní). Třetina turistů z Evropy a Ameriky spadá do věkové kategorie 25-34 let. (Badan Pusat Statistik, 2020)

Za masivním nárůstem počtu turistů nespíše stojí rozvoj leteckého průmyslu, se kterým se pojí i přístupnější ceny letů. Oblíbenost ostrova Bali lze vysvětlit přírodním i kulturním bohatstvím, poměrně stabilním klimatem a širokým spektrem ubytovacích zařízení mířících jak na low-cost backpackery, tak na bohatou klientelu vyžadující určitou úroveň luxusu. Dalším faktorem, který mohl přispět k popularizaci ostrova Bali především v západní společnosti, je americký film *Jíst, meditovat, milovat* (Eat, love and pray), který byl natočen dle stejnojmenné knihy a byl uveden do kin v roce 2010.

Intenzivní turistický ruch na Bali způsobil, že na určitá sociální a interkulturní témata pojící se s interakcemi mezi bílým cizincem a Indonésanem začali reagovat současní balijské spisovatelé, kteří do příběhů obsazovali jako jednoho z hlavních hrdinů bílého cizince ze Západu. Profesor Putra (2011) provedl analýzu obsahů jedenácti děl, jejichž náměty zasadil do širších sociokulturních souvislostí. Dle Putry díla odhalují pohled Balijců na ty „jiné“ – cizince ze Západu.

V analyzovaných dílech jsou západní cizinci prezentováni především jako turisté, některé postavy mohou být vysokoškoláky nebo intelektuály – stále ale v balijském

pohledu spadají do kategorie turistů. Cizinci jsou v dílech zasazováni do prostředí galerií, veřejných událostí jako jsou pohřby a svatby, nebo se nacházejí na pláži.

Jedním z námětů pro novely se mohly stát i zkušenosti s hippie vlnou, která tvořila stereotypní obraz západního člověka – mladý člověk s dlouhými vlasy, popř. vousy, ochotný bydlet mimo hotely ve společnosti Indonésanů a inklinující k užívání drog. Dalším námětem se stal fenomén „volného sexu“ tvořící se v 70. letech 20. století, kdy se stala turistická centra Sanur a Kuta známými pro „lehce přístupný sex s bílými turisty“.

Ve třech romanticky laděných příbězích, kdy vzniká romantické pouto mezi Indonésanem a turistkou ze Západu, romantický vztah končí tragicky a hrdinové se musí vyrovnávat s neodvratným odloučením. Putra to vysvětluje tím, že se autoři snaží i přes narůstající fenomén uzavírání svazků mezi cizinci a Indonésany tragickým přetnutím romantického pouta naznačit nemožnost pokračování interkulturního vztahu vedoucího k uzavření sňatku. Dle Putry se autoři tímto gestem snaží „chránit“ balijskou identitu.

V dílech lze pozorovat různé stereotypizace západních cizinců. Jedním z nejčastějších stereotypů je bohatství bílých cizinců. Ve zkoumaných novelách jsou cizinci popisováni jako finančně velmi dobře zajištění. Většinou je na bohaté cizince pohlíženo pozitivně. Ve dvou dílech jsou cizinci spojeni s kriminálním činem.

Pro většinu děl je také charakteristické harmonické soužití západních cizinců s Indonésany, kde nedochází k mezikulturním nedorozuměním. Ve dvou dílech jsou naznačeny mezikulturní konflikty.

V příběhu od Putu Wijaya, *Dasar* dochází k nepochopení v očekáváních mezi dvěma přáteli – Američanem a Indonésanem, které vychází z neslučitelných západních a tradičních indonéských tradic. Rozvrat přátelství končí slovy Indonésana: „Johne, ty hnusný d'áble! Jsi typický běloch a vždy jím budeš. Chceš být všem nadřazený a jen po všech šlapat.“ a slovy Američana: „Bože můj, jak se může někdo takhle chovat! Typický domorodec! Exkoloniál s mentalitou otroka!“

V dalším románu (*Tiba-tiba malam*) autor Putu Wijaya představuje západního turistu Davida jako hrozbu pro tradiční balijskou společnost. Tento román ilustruje měnící se dynamiku společnosti ve vesnici Tabanan, která musí čelit novým západním hodnotám, které s sebou přinášejí turisté. Západní turista David se v románu projevuje jako vetřelec, který vnucuje západní hodnoty a snaží se měnit balijskou tradici, což vede

k symbolickému konfliktu mezi moderními a tradičními hodnotami. Wijaya v románu rozvíjí příběh, kdy je vesničan Subali natolik ovlivněn Davidovými názory, že přestane chodit do chrámu, zleniví a přestane plnit své závazky vůči vesnické společnosti. Subali je díky svému odmítavému a antisociálnímu chování nakonec vyloučen z vesnické komunity. Důsledky jeho chování padají i na členy jeho rodiny. Wijaya v románu píše „Východ zůstane Východem a Západ Západem, dobré vztahy jsou vyloučeny.“

Putra z analýzy zmíněných příběhů vyvozuje, že autoři děl sdílejí názor, že by se Balijsci v interakcích s lidmi ze Západu neměli snažit „pozápadňovat“. Mohou být vnímaví vůči vlivu ze Západu, ale zároveň musí udržovat balijskou identitu. Také nachází společný znak, kdy autoři často ukončují vztah (ať už přátelský nebo romantický) mezi Balijscem a západním cizincem buďto tragickou událostí nebo návratem cizince do jeho domoviny a nepřipouští tak možnost trvalého interkulturního vztahu. (Putra, 2011)

V Současný obraz orang bule na vybraných sociálních sítích

Používání sociálních sítí se za posledních patnáct let těší stále vyšší oblibě. Sociální sítě slouží k sebeprezentaci, navazování kontaktů, vyjadřování a sdílení názorů, sdílení obrazových a video materiálů. Protože obsah na sociálních sítích vytváří především sami uživatelé, byla tato platforma zvolena pro analýzu příspěvků, které obsahují termín orang bule. Důvodem, proč byly vybrány právě sociální sítě, je i to, že tradiční média, jako jsou televize nebo noviny, přednostně zpracovávají události týkající se kriminální činnosti, katastrofických událostí nebo událostí vhodných pro bulvární zpracování. Tradiční média nepopíratelně ovlivňují pohled Indonésanů na bílé cizince, nicméně pro objektivní zkoumání konkrétního užívání termínu orang bule Indonésany ve vztahu ke sdílenému obsahu je dle mého názoru nelze považovat za vhodnou platformu k analýze.

Dle indonéského statistického portálu Databoks se mezi prvních pět nejpoužívanějších sociálních sítí (Graf č. 2) řadí YouTube, WhatsApp, Facebook, Instagram a Twitter. (Jayani, 2020). Pro účely bakalářské práce byly vybrány – YouTube, Facebook a Instagram. Síť WhatsApp byla z výběru vyřazena, protože jejím hlavním účelem není veřejné sdílení příspěvků, ale výměna zpráv mezi uživateli.

Sociální sítě jako YouTube, Facebook a Instagram byly zvoleny také z důvodu, že každá platforma má různá specifika a okruh uživatelů. Platforma YouTube byla vytvořena pro sdílení videí. Žánry videí zaujímají širokou škálu od reportáží přes recenze a reakce na různé produkty až po typické YouTube žánry jako jsou pranky (zlomyslné žerty), vlogy (videa zachycující život YouTubera) nebo skeče. Facebook je naopak navržen primárně pro sdílení psaných příspěvků nebo fotek s popisky pro okruh přátel uživatele. Uživatel se také může přidat do různých zájmových, informačních nebo náboženských skupin, kde také může sdílet své příspěvky. Sociální síť Instagram byla primárně navržena pro sdílení fotografií s krátkými popisky a tzv. „story“, které mohou být ve formátu fotografie nebo videa a za 24 h od zveřejnění zmizí.

Vyhledávacím kritériem byl zvolen termín „orang bule“ a k analýze bylo vybráno prvních 25 příspěvků na YouTube a Facebooku. Na Instagramu bylo vybráno prvních 30 příspěvků označených #orangbule. V případě analýzy obsahu YouTube bylo použito k vyhledávání bez přihlášení uživatele tzv. anonymní okno, které neobsahuje cookies ukládající informace o uživateli a umožňuje provést vyhledávání bez užití algoritmů pro prioritizaci obsahu. K používání sítí Facebook a Instagram je vyžadováno založení

uživatelského účtu. Účty byly založeny nové pro minimalizaci možnosti zkrácení výběru příspěvků historií uživatele.

Jak už bylo řečeno, každá zkoumaná platforma má svá specifika, a proto příspěvky na každé sociální síti musely být zhodnoceny odlišnými způsoby. Co se týče obsahu příspěvků, videa na YouTube byla nejobsáhlejší a ve většině videí, v jejichž názvu se vyskytovalo sousloví *orang bule*, byl cizinec i hlavním námětem pro samotné video. Na YouTube tak byly příspěvky hodnoceny hlavně dle tematiky obsahu.

Odlišnějším způsobem bylo nutné přistoupit k příspěvkům na Facebooku. Ukázalo se totiž, že i když se v daném příspěvku vyskytuje sousloví *orang bule*, neznamená to, že samotný příspěvek bude právě o bílých cizincích. Proto bylo v příspěvcích sledováno hlavně to, v jakých konotacích je toto sousloví používáno.

Poslední zkoumanou platformou byl Instagram, který je založen na sdílení fotografií. Vyhledávání příspěvků na této sociální síti se provádí pomocí hashtagů, které se zároveň připisují k pořízené fotografii.

Protože podobná analýza obrazu *orang bule* na sociálních sítích v odborných publikacích nebyla zpracována, není na místě určit hypotézu a poté ji potvrdit nebo vyvrátit. Cílem analýzy je zjistit, v jakých kontextech je sousloví *orang bule* používáno, jestli má toto označení citové zabarvení a jaký obecný obraz o cizincích tvoří příspěvky obsahující tento termín.

YouTube

Analýza příspěvků na sociální síti YouTube byla provedena ke dni 14.4.2021. Z prvních 25 videí se ve 13 videích mluvilo výhradně indoněštinou. Dvojazyčně (indoněština v kombinaci s jiným jazykem) se mluvilo v 7 videích. Ve zbylých 5 videích se mluvilo jiným jazykem než indoněštinou. Z toho vyplývá, že videa byla určena především indonéským divákům.

Po zadání výrazu „*orang bule*“ do vyhledávání na sociální síti YouTube v anonymním okně se jako první objevilo video s názvem „Menikah Beda Kewarganegaraan, Cinta Itu Menyatukan“, volně přeloženo jako „Svazek mezi národy, láska spojuje“, nahrané kanálem TRANS7 OFFICIAL. Toto video mělo 5 milionů zhlédnutí. Tématika svazku mezi Indonésanem/Indonésankou a bílým cizincem/cizinkou se ve výběru prvních 25 videích objevila celkem pětkrát.

Na druhém místě ve výsledcích vyhledávání bylo řazeno video s názvem „JANGAN LAKUKAN INI JIKA KETEMU BULE“, v překladu „Co nedělat, když potkáte bělocha“, které bylo nahráno kanálem s názvem VIGUS GITANO a mělo 5,3 milionu zhlédnutí. Žánrově bylo zařazeno mezi informativní a zábavné. Informativních videí bylo ve výsledcích vyhledávání celkem osm – což je řadí mezi nejvíce zastoupené. Jejich obsahem byly vlastní zkušenosti a názory autora, případně byla videa natočena s cílem vzdělávat a pobavit. Častým námětem pro tato videa slouží právě kulturní odlišnosti mezi Indonésany a bílými cizinci.

K názornému popisu dvou pohledů na kulturní odlišnosti byla vybrána dvě videa. První video, které bylo již výše zmíněno - „JANGAN LAKUKAN INI JIKA KETEMU BULE“ – „Co nedělat, když potkáte bělocha“, které je určené spíše staršímu publiku, a druhé video z kanálu Lita Lito s názvem „PERBEDAAN ORANG BULE VS INDO | Sakura School Simulator“ – „Rozdíly mezi bělochem a Indonésanem | Sakura School Simulator“, které zaujme nejspíše mladší publikum, protože je vytvořené pomocí počítačové hry.

Ve videu s názvem „Co nedělat, když potkáte bělocha“ dává Indonésan, který má za manželku ženu původem z Německa, rady dalším Indonésanům, co nedělat, když potkají bělocha. Jeho doporučení jsou následující:

- neptat se orang bule na osobní otázky týkající se toho, zda je zadaný nebo nezadaný apod.

- o společnou fotografii s orang bule vždy požádat
- omezit zírání na orang bule
- vyvarovat se výrazných tělesných projevů (krkání apod.)
- vyvarovat se přílišného tělesného kontaktu při rozhovoru

Povrchnější kulturní rozdíly jsou ukázány ve videu „Rozdíly mezi bělochem a Indonésanem | Sakura School Simulator“, ve kterém figuruje jako modelová postava orang bule blondatý student z USA. Za odlišné chování je ve videu zmíněno následující:

- orang bule doma chodí obutý
- orang bule není zvyklý na turecký záchod a toaletu nacházející se v jedné místnosti s koupelnou
- Indonésani používají motorku i na velmi krátké vzdálenosti a nedodržují dopravní předpisy
- Indonésani se rádi fotí s orang bule
- Indonésani upřednostňují okraj silnice jako místo setkávání
- Indonésanům nesmí u jídla chybět rýže
- Indonésani si z oblečení dělají rohožku

Ze stručného popisu těchto dvou videí lze usuzovat, že autor videa „Co nedělat, když potkáte bělocha“ vychází ze zkušeností a názorů své manželky pocházející z Německa, která přišla do kontaktu s Indonésany a byla schopná identifikovat chování, které je jí nepříjemné.

Druhé video bylo, dle mého názoru, vytvořeno spíše impulzivně za záměrem pobavit. Ze skutečnosti, že kulturní odlišnosti týkající se přímo bělocha, jsou zmíněny pouze dvě a další poukazují na chování Indonésanů, lze soudit, že autor videa vychází ze stereotypů přiřčených právě Indonésanům.

Na třetí pozici bylo video s názvem „[DURIAN] Lucu liat Aksi Orang Bule ketika makan Duren 1“, což v překladu znamená „[DURIAN] Vtipné, co běloši dělají, když jedí durian“. Je pravděpodobné, že video nebylo produkováno přímo kanálem Ridwan Suryadi a šlo o pouhý re-upload. Toto video bylo zařazeno mezi reakční videa, kde cizinci zkoušejí produkty pocházející z Indonésie a reagují na ně. V dalších videích jsou zachycené reakce na indonéské cigarety a alkohol. Těchto reakčních videí bylo ve výběru pět.

Pouze dvě videa z dvaceti pěti měla za cíl zesměšnit. V prvním videu s názvem „SALAH PELUK ORANG PRANK, MALAH PELUK BULE (PRANK INDONESIA)“, ve volném překladu „Prank na bělochy – falešné objetí“, produkovaném kanálem ItopCuwap, Indonésani provádí tzv. prank (zlomyslný žert) na bělochy. Ve videu protagonisté předstírají pozdrav a chtějí se obejmout s bělochem a na poslední chvíli svůj objekt zájmu přesunou na jinou osobu. Ve druhém videu vydaném kanálem Londokampung jsou obětí pranku Indonésani, kteří nerozumí řeči, kterou mluví bílý cizinec. Originální název videa je „NGAKAK! Orang Jakarta GAGAL PAHAM Bahasa Bule Jowo !!“ (v překladu „LOL! Jakarťané nerozumí řeči cizince“).

Nejčastějšími náměty videí byly behaviorální a kulturní odlišnosti mezi bělochy a Indonésany, případně vlastní postřehy autora – bělocha ze života Indonésii. Zajímavým faktem je, že 12 autorů videí pocházelo z jiné země než z Indonésie, 11 autorů pak sami sebe označili nebo nechali označit (v rámci spoluautorství kanálu) za orang bule. Tento fakt by mohl podpořit teorii, že termín orang bule nemusí nutně být bělochy chápán jako rasistický (jak uváděla ve svém výzkumu Fetcher).

Podrobná tabulka s rozpisem pořadí a k němu přiřazených názvů videí a dalších podrobností je k nahlédnutí v kapitole Přílohy – Tabulka č. 1. Odkazy na videa zmiňovaná v textu jsou k dispozici v Seznamu pramenů.

Facebook

Na sociální síti Facebook bylo do vyhledávání zadáno sousloví „orang bule“. Toto sousloví bylo vyhledáváno v příspěvcích, které jsou veřejné (není vyžadována žádost o přátelství s autorem příspěvku nebo být členem uzavřené skupiny). Z 25 zkoumaných příspěvků bylo 20 příspěvků sdíleno v rámci zájmové skupiny (např. skupina fanoušků korejských seriálů, cestovatelská skupina apod.), 3 příspěvky obsahující termín orang bule byly sdíleny do skupin shromažďující uživatele z určité oblasti/města/ostrova a 2 příspěvky byly sdíleny do dvou různých nábožensky zaměřených skupin (v tomto případě šlo o muslimské skupiny).

V 17 příspěvcích byl výraz orang bule použit v neutrální konotaci nebo citové zabarvení ani nebylo možné vzhledem k příspěvku hodnotit. Termín orang bule buďto sloužil k prostému popsání turisty nebo osoby se světlou barvou kůže. Většinou termín orang bule ani nebyl klíčovým pro obsah sdělení. Příkladem může být příspěvek (Obrázek č. 1) od Iffa Yolanda do skupiny DOLAN BARENG (skupina o cestování), kdy autorka recenzuje hotel a píše „*Malah pas disitu serasa kami yg jdi turis,,soale semua tamu hotel orang bule semua*“ což v překladu znamená „Vlastně jsme měli pocit, že jsme turisté, protože všichni hosté v hotelu byli cizinci“.

Ve 3 příspěvcích bylo možné pozorovat použití sousloví orang bule s pozitivní konotací. V jednom příspěvku šlo o reakci na vzhled korejského herce (označen byl jako orang bule). Tento příspěvek se zobrazil při vyhledávání na prvním místě a měl také nejvíce reakcí (6 tisíc). V dalším příspěvku s pozitivní konotací šlo o charakteristiku postavy orang bule v televizním pořadu. Ve třetím příspěvku (Obrázek č. 2) autorka Fitri Assalam Mu'alaikum sdílí své dojmy z videa, které shlédla na YouTube. Dojmy autorka sdílela ve skupině TANYA JAWAB ISLAMI (Islámské otázky a odpovědi). Fitri Assalam Mu'alaikum popisuje skromný život bělošky z Francie, která se provdala za Indonésana. Vyzdvihuje schopnost bílé ženy přizpůsobit se velmi skromným poměrům „*Bule Cantik Istri Pria Lombok Tetap Bahagia Meski Hidup di Gubuk Sederhana*“ v překladu „*Krásná běloška, manželka muže z Lomboku, zůstává šťastná i když žije v jednoduché chatrči*“.

Pouze v jednom příspěvku je termín orang bule spojen přímo s negativní zkušeností autora příspěvku. V tomto příspěvku (Obrázek č. 3) napsaným Rini Ozak šlo o spojení bělocha s kriminálním činem. Šlo o popis k fotografiím pořízeným z bezpečnostních

kamer, kde dvojice bělochů nečestně směňovala dolary za indonéské rupie. Příspěvek obsahuje i varování ostatním členům skupiny, aby se také nenechali osídit. Plné znění příspěvku zní takto „*Harap berhati-hati jika ada 2 orang bule bertamu ke rumah,,Modus tukar uang dolar ke rupiah,,Alhasil uang kita raib semua,,Jika bertemu orang ini langsung laporkan polisi saja,,Harap hubungi saya juga karna saya juga jadi korban nya,,Semoga tidak ada korban lain lagi*“ a v překladu „*Bud'te opatrní, pokud váš dům navštíví tito dva cizinci, kteří chtějí směnit dolary za rupie. Kvůli tomu jsme přišli jsme o všechny naše peníze. Pokud je potkáte, nahlaste je policii a kontaktujte mě, doufejme, že nepřibudou další oběti...*“

Další příspěvek (Obrázek č. 4) je sporný, a dle mého názoru nelze přímo označit za příspěvek s negativním nádechem. Napsala ho uživatelka Latifa Latifa do náboženské skupiny s názvem Forum Persaudaraan Diaspora Indonesia – United Arab Emirates (FORDI UAE) a zmiňuje v něm orang bule, kteří nebývají dostatečně zahalení na pláži v oblasti Kuta na Bali. Informace o cizincích je ale spíš vztažená k popisu místa (pláže v Kutě) a nelze z ní vyvozovat autorčino případné pohoršení.

Posledním spojujícím bodem byly vytyčeny 3 příspěvky bránící případné akulturaci. Prvním příspěvkem (Obrázek č. 5) je povídka sdílená uživatelem Nkiss do skupiny Lombok Hari Ini, ve které Indonésan vysvětluje Američanovi (v textu jako „*orang bule amerika*“), jak je sasacký jazyk (používaný na ostrově Lombok) rozmanitý a nedá se srovnávat s jednoduchou angličtinou. Autor bohatost jeho jazyka prezentuje na slově rýže, kdy sasacký jazyk má pro rýži několik různých výrazů a vymezuje se tak proti globální angličtině, která zná pro označení rýže pouze jeden termín. Další dva příspěvky jsou totožné a byly oba sdíleny s odstupem dvou týdnů ve skupině General Knowledge Zone (GKZ). V příspěvku (Obrázek č. 6) Yeoja Can's píše, že bílí lidé touží po barvě kůže Indonésanek, a dokonce se kvůli tomu opalují. Naopak Indonésanky touží po světlé kůži bělochů. Příspěvek je zakončen větou „*Sesuatu yg ironi. Padahal seharusnya sebagai wanita Indonesia harus bersyukur memiliki warna kulit yg diingini orang bule.*“ v překladu „*Je to ironie. Indonésanky by přece měly být vděčné, že mají barvu kůže, po které touží bělošky.*“ Z tohoto je možné vyvozovat tendenci zachovávat indonéskou identitu, kterou je součástí i barva kůže.

Odkazy na příspěvky zmíněné v textu jsou k nalezení v Seznamu pramenů a podrobná tabulka s popisem všech příspěvků je k nahlédnutí v Přílohách – Tabulka č. 2.

Instagram

Na Instagramu bylo zadáno hledání pod #orangbule, celkově tento hashtag obsahovalo 470 příspěvků. Vybráno bylo jako u předešlých sociálních sítí dle pořadí prvních 30 příspěvků. Počet vybraných příspěvků je vyšší, protože samotné příspěvky v podobě 27 fotek a 3 videí neměly příliš psaného obsahu. Proto bylo možné vzorek rozšířit. Dalším důvodem rozšíření příspěvků je fakt, že samotní uživatelé používající #orangbule se často opakovali (různé snímky byly sdíleny jedním uživatelem). Podrobný rozpis pořadí a autorů příspěvků je v Tabulce č. 3 v kapitole Přílohy.

Obecně lze říci, že příspěvky na Instagramu jsou založeny na obrazovém vjemu. Tomuto bylo nutné přizpůsobit i samotnou analýzu příspěvků. V těchto příspěvcích bylo zjišťováno, zda je na snímku zachycen samotný uživatel, který snímek sdílel a připojil k němu #orangbule. Dále byla z veřejně přístupných profilů uživatelů zjištěna země jejich původu.

Příspěvků, které sdíleli uživatelé pocházející z jiné země než z Indonésie, bylo 12. U dalších 7 příspěvků nebylo možné z profilů autorů zjistit zemi původu, avšak vizuálně by bylo možné považovat je za cizince a přiřknout jim označení orang bule. Z toho lze vyvodit, že více než polovina příspěvků byla samotnými cizinci označena hashtagem #orangbule. Lze předpokládat, že pokud by samotní cizinci považovali označení orang bule za rasistické, sami by si tímto termínem své fotky na sociálních sítích neoznačovali. Nicméně je nutné podotknout, že cizinec, který zná toto indonéské označení a používá ho, nejspíše strávil v Indonésii více času a může mít tak nadhled a jiné vnímání tohoto označení než turista, který s termínem orang bule přijde do styku poprvé a neví v jakém kontextu je termín užíván.

Pouze na 2 sdílených příspěvcích nebyli samotní uživatelé. V jednom šlo o repost hudebního videa cizince, který sám sebe ve videoklipu nazývá orang bule. V druhém příspěvku šlo o uživatele umělce, který sdílel portrét člověka se světlou kůží.

Autory zbylých 9 příspěvků byli Indonésané, kdy v 7 příspěvcích byli na fotografiích vyfoceni s cizincem. Z toho 6 fotografií působí jako zmiňované Indonésany oblíbené focení s cizinci. Zbylé dva příspěvky byly fotografie samotných indonéských autorů.

Ani v jednom z příspěvků nebyl patrný zesměšňující nebo rasistický podtext.

Analýza získaných poznatků

Jak už bylo zmíněno, k tvorbě předsudků a stereotypů přispívá především sociokulturní prostředí a úzce se pojí s mírou vzdělanosti a socioekonomického statutu. Dalším významným bodem jsou i historické události pojící se s danou etnickou skupinou, národem nebo obecně rasou. Z událostí odehrávajících se v období kolonizace na území dnešní Indonésie by se dalo očekávat, že si indonéská společnost odnese spíše odmítavý postoj k západní společnosti a bílé rase obecně a že tento postoj bude mezigeneračně předáván.

Zdá se však, že silnějším impulzem pro vytváření představ o bílých cizincích byl fakt, že historicky byli bílí cizinci v mocenském postavení a výrazně vyšším ekonomickým statusem. Domněnku, že jsou západní lidé movitější, podpořil i nynější masivní rozvoj turismu, kdy se bílí turisté stali pro některé Indonésany hlavním zdrojem příjmů. Právě spojení bílé tváře a účastníka cestovního ruchu v Indonésii si všímali balijští novodobí spisovatelé, kteří bělochy – turisty zasazovali do svých příběhů a novel. Spojení obrazu bílého turistu s termínem orang bule je možné nalézt taktéž na sociálních sítích, například na Instagramu, kde se projevila i indonéská oblíbená činnost – společná fotografie s bělochem turistou.

Častější interakce mezi Indonésany a cizinci zapříčinily i častější budování romantických vztahů a uzavírání interkulturních svazků. I tento fenomén se objevuje ve výsledcích analýzy příspěvků sociálních sítí. Především na YouTube to byla videa inspirovaná právě interkulturními svazky, případně byla videa zaměřena na jinou tematiku, ale byla natočena párem Indonésan/ka – cizinec.

Na žádné síti nebyl nalezen náznak předsudků, které by se mohly negativně odrážet v reálné interakci bělocha a Indonésana. Častěji se objevovaly (zejména na YouTube) náznaky stereotypů vycházejících z kulturních odlišností, které měly v drtivé většině diváka spíše pobavit. Příkladem může být třeba reakce na stereotyp, že běloši neumí dřepět, kdy tomuto stereotypu bylo věnováno celé video. Nabízí se tak otázka – Proč Indonésané tíhnou při vnímání odlišností spíše k humornému odlehčování než k tvorbě předsudků? Jednou z odpovědí by mohl být historický vhléd do interakcí mezi bělochy a Indonésany. Zvláště v období kolonizace indonéského území Holanďany se tyto dvě skupiny setkávaly hlavně za účelem rovnocenného obchodu, kdy obě strany mohly vyjednávat a klást požadavky. Dá se předpokládat, že k interakcím docházelo tak

často, že vlastní zkušenosti mohly převážit sklon k tvorbě předsudků. Zajímavějším a příjemnějším protipólem předsudků se tak mohl stát humor. Další odpovědí by mohlo být složení indonéské společnosti, ve které převládá etnická a kulturní pluralita. Na území Indonésie žije přibližně 300 etnických skupin, které se dorozumívají více než 700 jazyky a dialekty. Oficiálně je zákonem (zákon č. 5/1969) znáváno šest náboženských směrů a oficiálním národním mottem je fráze „Bhinneka Tunggal Ika“, což v překladu znamená „jednota v rozmanitosti“. Tento národní postoj ke kulturní a etnické rozmanitosti může mít také podíl na nižší inklinaci ke tvorbě předsudků.

Problematika akulturace, neboli přejímání cizích kulturních atributů a upozadování vlastních kulturních znaků, se objevila v příspěvcích na Facebooku, kdy se indonéští autoři vymezují proti západním atributům a vyzdvihují vlastní indonéské kulturní znaky. Důvodem může být vymezení se proti celosvětové globalizaci, ale také samotné indonéské národní uvědomění. Otázka jednoty a nacionalismu je pro Indonésany citlivým tématem. Indonésie je poměrně mladé státní uskupení, které může historicky stavět národní jednotu hlavně na společném vzepření se proti kolonialistům. Vzhledem ke zmíněné kulturní, náboženské a etnické rozmanitosti a ke geografické roztroušenosti území je pro indonéský národ klíčové najít společné kulturní znaky, ztotožnit se s nimi a chránit je. Bez společných spojujících kulturních znaků by mohlo být obtížné udržet celistvost národa a hrozil by rozklad indonéské společnosti.

V neposlední řadě je potřeba zmínit tematiku rasy, které s významem slova orang bule úzce souvisí. Je nepopíratelné, že se bílí cizinci v mnoha tělesných znacích liší od Indonésanů, a to nejenom barvou kůže, tělesnými proporcemi (tvarem očí a nosu, strukturou vlasů apod.) ale také tělesným pachem. Svým vzhledem na sebe běloši neúmyslně upozorňují, což vyvolává reakce místních v podobě zírání nebo pokřikování. Pokřikování je doménou hlavně dětí (popřípadě trhovců), kdy je jejich hlavní motivací získat pozornost cizince. Za zíráním Indonésanů může stát samotná zvědavost nebo také neverbální gesto, jak navázat kontakt s bílým cizincem.

Tato nevyžádaná pozornost okolí nemusí být tudíž samotnými bílými cizinci vnímána pozitivně. Dá se totiž předpokládat, že ve své zemi původu nejspíš nebyli tito cizinci vystaveni větší pozornosti, která by se zakládala pouze na odlišném vzhledu. Je tak pochopitelné, že si dosud samotní běloši neuvědomují svoji „rasovost“, protože v jejich prostředí je pojem rasy spojován s odlišnou barvou kůže než jejich. Dalším

faktorem zapříčiňujícím šok a nepříjemné pocity je i kulturní prostředí jako takové. V západních zemích není běžné dlouhé zírání nebo pokřikování na cizího člověka ve veřejném prostoru. Dalším faktorem je i to, že minimum cizinců rozumí indonéštině a může odhadovat, co orang bule znamená, popřípadě v jakých konotacích se sousloví používá. Kombinace těchto skutečností tak může zapříčinit, že cizinec považuje používání slova orang bule a chování Indonésanů za rasistické. Po stránce terminologie je však tento závěr nesprávný.

Překvapivým zjištěním, plynoucím z analýzy příspěvků na sociálních sítích, nebylo ani tak zjištění, že Indonésani používají sousloví orang bule jako popisné slovo bez citového zabarvení, ale to, že samotní cizinci se označují jako orang bule. Tento fenomén se projevil hlavně v příspěvcích na YouTube a Instagramu a má několik možných vysvětlení. Už v době kolonialismu existovala holandská označení pro Holanďany pobývající na indonéských ostrovech. Rozdělovala Holanďany na dvě skupiny – označení termínem trekkers byli ti, kteří na ostrovech chtěli jen obchodovat, zbohatnout a vrátit se do Holandska. Označení blijvers bylo používáno pro ty Holanďany, kteří se chtěli zapojit do společnosti, popřípadě navázat vztahy s místními a zůstat na ostrovech. Tato označení mohla Holanďanům pomáhat ztotožnit se s novou rolí v cizím kulturním prostředí.

Je zjevné, že označení orang bule na YouTube a Instagramu používají cizinci, kteří mají vazby na Indonésii, rozumí indonéštině a nejspíše také porozuměli způsobu používání tohoto označení a přijali ho za vlastní. S tím se pojí i to, že nejspíše přijali svoji odlišnost v indonéském prostředí a používáním tohoto označení se ztotožňují se svojí jinakostí. Možností je také to, že používání tohoto označení pomáhá samotným cizincům vyrovnat se s přílišnou pozorností a vlastní „rasovostí“. Důvodem používání tohoto označení na sociálních sítích může být ale také prostý účel zvýšení sledovanosti, kdy například na YouTube videa se zajímavým, šokujícím nebo virálním názvem přitahují více sledujících a zvyšují tak rentabilitu příspěvku.

VI Závěr

Po obsahové stránce se v příspěvcích na YouTube objevovala především videa, ve kterých si autor všiml kulturních odlišností mezi Indonésany a orang bule, případně jako cizinec sdílel své dojmy z pobytu v Indonésii. Dalšími dvěma oblíbenými tématy byl interkulturní svazek mezi Indonésanem/Indonésankou a bílým cizincem/cizinkou a dále pak videa reakční (reagující cizinec na indonéský produkt). Pouze dva příspěvky byly natočeny za účelem zesměšnit – v jednom bylo cílem zesměšnit bílé cizince, v druhém naopak Indonésany. Termín orang bule byl primárně používán v názvech videích, u kterých byli samotní autoři cizinci.

Z psaných příspěvků na Facebooku bylo zjištěno, že se termín orang bule ve většině příspěvků objevuje v neutrálním kontextu a pro sdílený obsah často ani nebyl hlavním tématem. Označení bylo používáno jako prostý popis západního člověka nebo turisty. Ze tří příspěvků byla cítit náklonnost k bílým cizincům. Jednoznačná negativní zkušenost s orang bule byla sdílena pouze jednou a byla spojená s kriminálním činem. Zajímavým spojujícím prvkem tří příspěvků se stala obrana indonéských autorů před akulturací, kdy se jednalo o ochranu jazyka Sasaků před rozpínající se angličtinou a povzbuzení indonéským ženám, aby byly hrdé na svoji barvu kůže a netoužily po barvě kůže orang bule.

Na Instagramu se objevil stejný jev jako v příspěvcích na YouTube, kdy samotní cizinci přidali ke své vlastní fotce označení orang bule. Takových příspěvků byla více než polovina. Další tematickou skupinou sdílených příspěvků byly fotografie zachycující Indonésany s bílými cizinci, které působí jako zmiňované oblíbené pořizování fotografií s turisty. Stejně jako na YouTube se i zde objevilo téma interkulturního svazku (jedna svatební fotografie smíšeného páru, dvě fotografie v páru).

Z analýzy získaných dat tedy vyplývá, že termín orang bule používají jak Indonésani, tak samotní bílí cizinci, kteří mají na Indonésii hlubší vazbu (umí používat indonéštinu, mají partnera Indonésana nebo v Indonésii nějaký čas žili). Toto zjištění odporuje závěru, ke kterému došla ve svém výzkumu Fetcher, že bílí cizinci chápou označení orang bule jako urážlivé nebo rasistické. Označení bylo až na ojedinělé výjimky používáno s neutrálním podtextem a bez rasistického nádechu. Obsahově byl na sociálních sítích termín orang bule spojován se stereotypními kulturními rozdíly, mezikulturními svazky a turismem.

Resumé

Indonesians come in contact with people from western countries (term 'orang bule' is used further on) in real life or they get to form their opinion based on stereotypes that were formed under the influence of historic events, their own experience or media and social networks environment.

I aimed to summarize the facts concerning the formation of notions and stereotypes and perception of race and racism put in context with the operation of the 'orang bule' in Indonesia in this bachelor's thesis.

The next objective was to determine how and when is the colloquialism 'orang bule' on selected social networks used and whether it is positively, neutrally or negatively emotionally coloured term. Putting all this collected data together should give us a hint about how 'orang bule' is used on certain social networks in Indonesia. A total of 80 posts from social networks such as YouTube, Facebook and Instagram were examined. An analysis of social media posts showed that the use of the term orang bule does not have an emotional coloration.

Seznam pramenů

YouTube

ITOPCUWAP. *SALAH PELUK ORANG PRANK, MALAH PELUK BULE (PRANK INDONESIA)*. In: YouTube [online]. 12.08.2019 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LdoW9vKdrss>

LITO, Lita. *PERBEDAAN ORANG BULE VS INDO | Sakura School Simulator*. In: YouTube [online]. 04.11.2020 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=v41LqoODNsk>

LONDOKAMPUNG. *NGAKAK! Orang Jakarta GAGAL PAHAM Bahasa Bule Jowo !!*. In: YouTube [online]. 07.11.2019 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=HEo-WR11LHA>

SURYADI, Ridwan. *[DURIAN] Lucu liat Aksi Orang Bule ketika makan Duren 1*. In: YouTube [online]. 10.02.2015 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rjUc6eaqEMg&t=5s>

TRANS7 OFFICIAL. *Menikah Beda Kewarganegaraan, Cinta Itu Menyatukan*. In: YouTube [online]. 22. 12. 2018 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7yceYAblWVw>

VIGUS GITANO. *JANGAN LAKUKAN INI JIKA KETEMU BULE*. In: YouTube [online]. 06. 10. 2018 [vid. 14.4.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jFt3k2Q7nDY>

Facebook

CAN'S, Yeoja,. [*Dyk? Umumnya orang dari negara lain iri dengan warna kulit wanita Indonesia...*]. In: Facebook [online]. 20.03.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/2859399527635418/permalink/2899558103619560>

KNISS. [*"BAHASA SASAK MEMANG JITU & DAHSYAT !!!"...*]. In: Facebook [online]. 09.03.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/1294914883960288/permalink/3717345265050559>

LATIFA, Latifa. [*assalamualaikum...sahabat pordi..alhamdulillah, udah ada di rmh...*]. In: Facebook [online]. 05.03.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/282248539057700/permalink/806012453347970>

MU'ALAIKUM, Fitri Assalam. [*Kisah Nyata semoga sakinah mawaddah warohmah dan barokah. amin...*]. In: Facebook [online]. 01.03.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/898706766975771/permalink/1707414179438355>

OZAK, Rini. [*Harap berhati-hati jika ada 2 orang bule bertamu ke rumah...*]. In: Facebook [online]. 20.1.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/126019094744006/permalink/710891692923407>

YOLANDA, Iffa. [*Haay sobat DOLAN BARENG (DB) 😊 Saya mau berbagi review hotel yg ok saat liburan di Bali gaez,, ...*]. In: Facebook [online]. 19.02.2021 [vid. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/416391209403332/permalink/456327895409663>

Seznam použité literatury

- ANTWEILER, Christoph. *Interkulturalität Und Kosmopolitismus in Indonesien? Ethnische Grenzen Und Ethnienübergreifende Identität in Makassar*. *Anthropos*, vyd. 96, č. 2, 2001, str. 433–474. [cit. 19.3.2021] Dostupné z: *JSTOR*, www.jstor.org/stable/40465551
- ASPINALL, Edward. *The New Nationalism in Indonesia*. *Asia & the Pacific Policy Studies*. vyd. 3, č. 1, 2015, str. 72–82. [cit. 5.5.2021] Dostupné z: *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/publication/284243869_The_New_Nationalism_in_Indonesia
- BADAN PUSAT STATISTIK (BPS). *International visitor arrivals statistics 2019*. Jakarta: BPS, 2020. ISSN: 2085-9309 [cit. 11.4.2021] Dostupné z: <https://www.bps.go.id/publication/2020/06/26/94ceb011540bd0cd73e3474c/international-visitor-arrival-statistics-2019.html>
- BLUST, Robert, Stephen TRUSSEL. *Austronesian Comarative Dictionary*. 2010. [cit. 18.3.2021] Dostupné z: https://www.trusnel2.com/acd/acd-n_w.htm?zoom_highlight=bule
- BROUČEK, S., et. al. *Základní pojmy etnické teorie*. *Český Lid*, vyd. 78, č. 4, 1991, str. 237–257. [cit. 28.3.2021] Dostupné z: *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/42701038>
- ECHOLS, John M., Hassan SHADILY. *An Indonesian-English dictionary*. Ithaca: Cornell University Press, 1989. ISBN 80-1421-276.
- FECHTER, Anne-Meike. *The 'Other' Stares Back: Experiencing Whiteness in Jakarta*. *Ethnography*, vyd. 6, č. 1, 2005, str. 87–103. [cit. 16.3.2021] Dostupné z: *JSTOR*, www.jstor.org/stable/24048861
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4
- HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-803-1.
- JAYANI, Dwi Hadya. *10 Media Sosial yang Sering Digunakan 2020*. 26.02.2020 [cit. 14.3.2021] Dostupné z: *Databoks, Katadata*, <https://1url.cz/UKJl6>

KÁBOVÁ, Adriana. *Penyamun: postava cizince v současném sumbském folklóru*. Český lid, vyd. 101, č. 4, 2014, str. 385-401. [cit. 19.3.2021] Dostupné z: *JSTOR*, www.jstor.org/stable/24330304

KBBI *Kamus Besar Bahasa Indonesia*, [cit. 18.3.2021] Dostupné z: <https://kbbi.web.id/bule>

KLÍMA, Jan. *Dekolonizace portugalské koloniální říše: historická motivace-specifika-průběh*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2000. ISBN 80-7041-256-9.

NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: [sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů]*. 2., rozš. vyd. Praha: Portál, 2007. Psychologie. ISBN 978-80-7367-280-5.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PUTRA, I Nyoman Darma. *A Literary Mirror: Balinese Reflections on Modernity and Identity in the Twentieth Century*, Brill, 2011. [cit. 20.3.2021] Dostupné z: *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctt1w8h3kd.19>

SARASWATI, L. Ayu. 'Malu': *Coloring Shame and Shaming the Color of Beauty in Transnational Indonesia*. *Feminist Studies*, vyd. 38, č. 1, 2012, str. 113–140. [cit. 13.4.2021] Dostupné z: *JSTOR*, www.jstor.org/stable/23269172

SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. Praha: Portál, 2000. Studium. ISBN 80-7178-328-5.

SUGIYARTO, Guntur, Adam BLAKE a M. Thea SINCLAIR. *Tourism and globalization: Economic Impact in Indonesia*. *Annals of Tourism Research* vyd. 30, č. 3, 2003, str. 683-701. [cit. 10.4.2021] Dostupné z: *Science Direct*, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160738303000483?via%3Dihub>

STAMBERGER, Walter. *Dějiny kolonialismu*. Praha: Orbis, 1963. Malá moderní encyklopedie.

TOMEŠ, Jiří, David FESTA a Josef NOVOTNÝ. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. Praha: P3K, 2007. ISBN 978-80-903587-6-8.

VICKERS, Adrian. *Selling the experience of Bali, 1950-1971*. Paper, Commodification Seminar Series, University of Wollongong, 1998.

VICKERS, Adrian. *A history of modern Indonesia*. vyd. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, ISBN 978-1-107-62445-0.

Seznam příloh

Grafy

Graf č. 1 – počet zahraničních turistů cestujících do Indonésie v letech 2015–2019, zdroj: BPS

Graf č. 2 – Nejpoužívanější sociální sítě v Indonésii v roce 2020, zdroj: Databoks

Tabulky

Tabulka č. 1 - Přehled příspěvků obsahující termín "orang bule" na YouTube (14.4.2021)

Tabulka č. 2 - Přehled příspěvků obsahující termín "orang bule" na Facebooku (20.4.2021)

Tabulka č. 3. - Přehled příspěvků obsahující termín "#orangbule" na Instagramu (22.4.2021)

Obrázky

Obrázek č. 1 – příspěvek od Iffa Yolanda, zdroj: Facebook

Obrázek č. 2 – příspěvek od Fitri Assalam Mu'alaikum, zdroj: Facebook

Obrázek č. 3 – příspěvek od Rini Ozak, zdroj: Facebook

Obrázek č. 4 – příspěvek od Latifa Latifa, zdroj: Facebook

Obrázek č. 5 – příspěvek od Nkiss, zdroj: Facebook

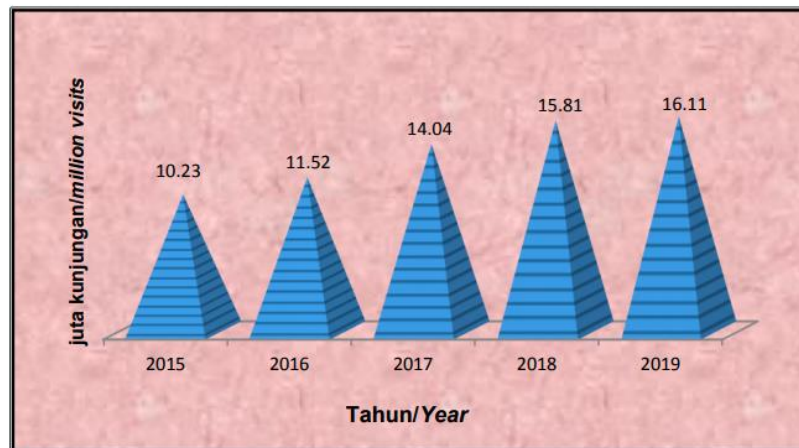
Obrázek č. 6 – příspěvek od Yeoja Can's, zdroj: Facebook

Přilohy

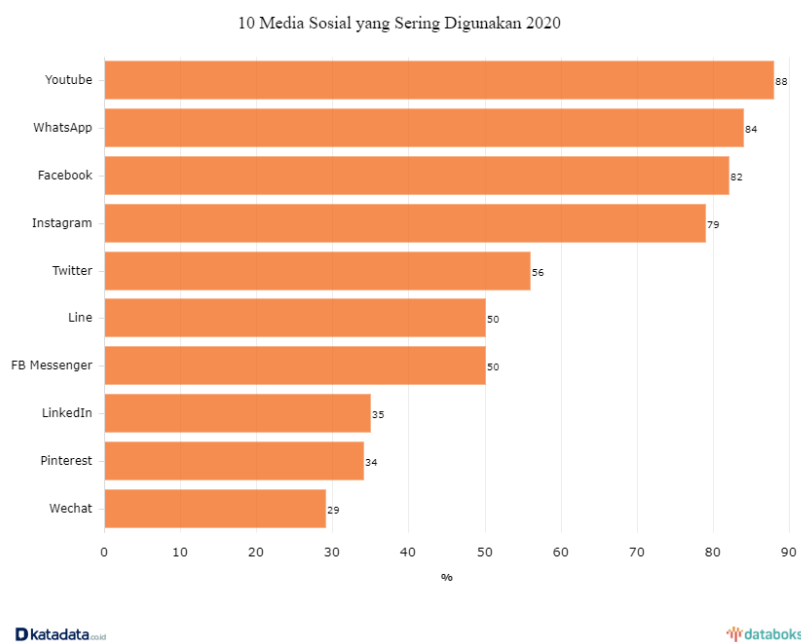
Grafy

Graf č. 1

Gambar 1 Kedatangan Wisatawan Mancanegara, 2015 —2019
Figure *International Visitor Arrivals to Indonesia, 2015 —2019*

Graf č. 2

Tabulky

Tabulka č. 1.

Přehled příspěvků obsahující termín "orang bule" na YouTube (14.4.2021)									
pořadí	originální název videa	název videa český	Zánové zařazení	název kanálu/autor	země původu autora	počet zhlédnutí	používaný jazyk		
1.	Menikah Bedah Kewarganegaraan, Cina Itu Mempatkan	Svazek meznárodný, škola spojuje	reportáž	TKANS7 OFFICIAL	Indonésie	5 mil	indonésština		
2.	JANGAN LAKUKAN INI JIKA KETAMU BULE	Co nedělat, když přijdeš bělocha	informační/zábavné	VIGUS GITANO	Indonésie a Německo	5,3 mil	indonésština/angličtina		
3.	DURIANI Lucu Itu Aksi Orang Bule ketika makan Durian 1	DURIANI Vtipně, co běloši dělají, když jedí durian	reakční (reupload)	Ridwan Suryadi Bejar Bahasa Rusia Chama dengan Orang Rusia	Indonésie (repost)	1,2 mil	němčtina		
4.	ORANG BULE NAIK ANGKOT	Běloška jede sletným taxi	vlog	Rusia	Rusko	1,4 tis.	ruština		
5.	SALAH PELUK ORANG PRANK. MALAH PELUK BULE (PRANK INDONESIA)	Prank na bělochy - alese objekti	prank	hopCwarp	Indonésie	1,1 mil	indonésština		
6.	Orang Bule belajar indonesia phone APPS CHALLENGE!	Běloch se učí indonésštiny - apps challenge	informační/challenge	Indonesia Canada Couple	Kanada a Indonésie	1 tis.	indonésština/angličtina		
7.	Ini Absan cewe Bule Suka Cowo Indonesia !!	Dívčod, proč májí bělošky rády indonésšské kluky	živý přenos - herní video	Mha Tina Bule	Rumunsko	742 tis.	indonésština		
8.	PHASOPHOBIA NGAKAK Bureng Orang Bule EROPA! (Random Lobby)	Phasophobia LOL s bělochem z Evropy	vlog	Gema Show Indo	Indonésie	43 tis.	angličtina		
9.	Suami Bule Nyosor terus, sementara anak marah?	Býlí manžel má chce líbat, zatímco děti dojí	vlog	Andini Overhead	Indonésie	961 tis.	indonésština/angličtina		
10.	Enaknya jadi Orang Indonesia Menurut Bule (It's nice being Indonesian)	Býlí indonésšanem musí být podle bělocha úplně	informační/zábavné	Sacha Stevenson	Kanada	3 mil	indonésština/angličtina		
11.	BERSYUKUR JADI ORANG ASIA. Ini Sehabnya Mengapa Bule Tak Bisa Jongkok!	Budle vděčí, že jste Asiaté, to je proč běloši nevní	informační/zábavné	Sapi Betina	Indonésia	42 tis.	indonésština		
12.	PERBEDAAN ORANG BULE VS INDO. (Sakura School Simulator)	Rozdíly mezi bělochem a Indonésšanem! Sakura School Simulator	informační/zábavné	Lia Lio	Indonésie	900 tis.	indonésština		
13.	Absan Kemana Bule Pindah Orang Indonesia	Dívčod, proč jsem si vybrala Indonésšanu ve Španělsku	informační/zábavné	VIGUS GITANO	Indonésie a Německo	801 tis.	indonésština		
14.	BULE HERAN DAN BENGONG MELIHAT ORANG KAMPUNG LATHAN CALISTHENIC DI BARCELONA, SPANYOL	Prakticky běloch vidí vesničana posilovat v Barceloně ve Španělsku	čtvěření	Risma stargang	Indonésie	2,3 mil.	indonésština		
15.	TRYING INDONESIAN FOOD at Indomaret (Indonesian Mini Mart)	Zkouším indonésšské jídlo z Indomaretu	vlog	Comer Sulman	USA	1 mil	angličtina		
16.	BULE dan orang DAYAK (MON EXPERIENCE A BORNEO)	Bělochi a Dayakové (moje zážitky z Bornea)	informační	Chane Kalawati	Francie	128 tis.	indonésština		
17.	REACTIONS ORANG BULE MELIHAT YOUTUBER MISTERI INDONESIA - (GHOST INDONESIA)	Reakce cizince na mysterij indonésšského youtubera - indonésšský duch	reakční (reupload)	NGULIK VIDEO	Indonésie	24 tis.	angličtina		
18.	REAKSI ORANG BULE NYOBAIN ROKOK KRETEK INDONESIA	Reakce bělochi z kouřících indonésšské cigarety	reakční	Ryan Rihardian	Indonésie	1,8 mil	indonésština/němčtina		
19.	BULE BICARA BAHASA INDONESIA! Amerika 2017 #12	Cizinci mlví indonésšštiny! Amerika 2017 #12	vlog	Sarah Jonson	USA	1,9 mil	indonésština/angličtina		
20.	Reaksi orang bule próbain rokok INDONESIA	Reakce bělochi a Korejci na indonésšský alkohol	reakční	mas km	Korea	5,4 mil	indonésština		
21.	Reaksi orang bule próbain rokok INDONESIA	Reakce cizinci z kouřících indonésšské cigarety	reakční	Julo Samin	Indonésie	692 tis.	indonésština		
22.	Kemapa Orang Bule Mulkapa Biruk-Biruk?	Proč májí běloši pít?!	informační	Ingn Tahn!	Indonésie	5,2 tis.	indonésština		
23.	NGAKAK! Orang Jakarta GAGAL PAHAM Bahasa Bule Jawa !!	LOL Jakarta ne rozumí řeči cizince	LOL	Londokampung	Austrálie	3 mil	indonésština/angličtina		
24.	MENYANYIKAN LAGU BATAK. BULE INI DI APRESIASI ORANG BATAK	Zpěv batocké písně, běloch si cení Bataků		Avat Films	Indonésie	99 tis.	indonésština		
25.	BULE MENIKAH DENGAN ORANG PADANG // CLEM BULE MINANG	Běloška si vzala Indonésšanu z Padangu		CLEM BULE MINANG	Francie	83 tis.	indonésština		
	svazek s bule								
	informačně zábavné/sčlování vlastních postřehů								
	reakční								
	bez zařazení								
	zemešňující								

Tabulka č. 2

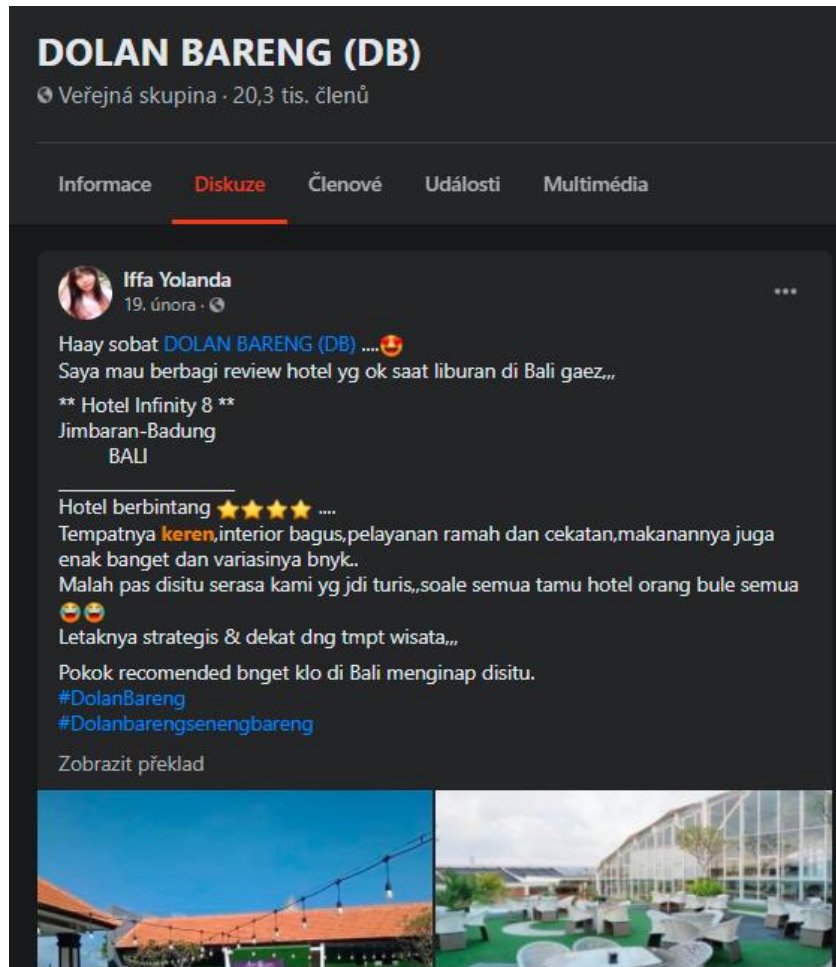
Přehled příspěvků obsahující termín "orang bule" na Facebooku (20.4.2021)						
pořadí	autor příspěvku	datum zveřejnění	okruh sdílení	forma	počet reakcí	orang bule - obsah
1.	Dawi Komanah	18.03.2021	Nonton Drama Korea Sub Indo	popisek k fotografii	6 tis.	pozitivní podtext; (orang bule (korejský herec), autorka oceňuje jeho vzhled)
2.	Safri Naldi	25.02.2021	Komunitas Bisa Menulis Baru (New KBM)	humorná povídka/vtip	777	neutrální podtext (orang bule - blondaté vlasy, modré oči, téma smíšeného svazku)
3.	Andrea Dewi Tanjung	20.02.2021	Info cegeatan jogja	popisek k fotografii	2.5 tis.	neutrální podtext (popis dopravní nehody, orang bule zmíněn jako účastník nehody)
4.	Novita Kicung	13.02.2021	ALPERS INDONESIA	popisek k fotografii	261	neutrální podtext
5.	Rini Ozak	20.01.2021	INFONE WARGA KARANGAWEN	popisek k fotografii	883	negativní podtext (varování před kriminálními činnostmi orang bule)
6.	Mahesa Putra	04.02.2021	LESLAR (Lesti Billar)	popisek k fotografii	1,2 tis.	neutrální podtext
7.	Ranime	16.04.2021	BORUTO & MARUTO INDONESIA	popisek k fotografii	709	podtext nelze hodnotit
8.	NKiss	09.03.2021	Lombok Hari Ini	povídka	59	hájení indonéské kultury / (stovraní bohatosti jazyka Sasaků s angličtinou (orang bule jako Američan hájící angličtinu))
9.	X Aqeela Pard	23.02.2021	♡Syaeel Luv♡	popis postav seriálu	186	pozitivní podtext (popis postav seriálu - Orang bule jako milý, chápavý a souctný)
10.	Manching Tanago	21.01.2021	♠PULL Micro Fishing / Tanago	popis ryby	194	neutrální podtext
11.	Mitra Tailor Handoko	20.03.2021	TAILOR INDONESIA	popisek k fotografii	188	neutrální podtext (orang bule jako synonymum pro turistu a hlavního zákazníka)
12.	Fitri Assalam Mu Jalikum	01.03.2021	TANVA JAWAB ISLAMI	příběh (vycházející z YouTube videa)	370	pozitivní podtext (popis vztahu mezi Indonésanem a orang bule, vyzdvížení schopnosti bělošy žít ve skromosti apod.)
13.	Kim KhaiTae	07.03.2021	General Knowledge Zone (GNZ)	informační příspěvek	420	hájení vlastní identity (orang bule toužící po barvě kůže Indonésanek, Indonésanky toužící po světlé barvě kůže bělošek)
14.	Yegia Can's	20.03.2021	General Knowledge Zone (GNZ)	informační příspěvek	373	hájení vlastní identity (orang bule toužící po barvě kůže Indonésanek, Indonésanky toužící po světlé barvě kůže bělošek)
15.	Liia Muse	06.04.2021	☺ Kuliner Bikin Ngiler ☺	popisek k fotografii	246	neutrální podtext (orang bule jako hlavní zákazník obchodu)
16.	Ikeu Yuningsih	09.04.2021	BARAVA URANG LEMBANG #BULE	popisek k fotografii	98	podtext nelze hodnotit
17.	Denia Qiw	22.02.2021	DOLAN BARENG	recenze hotelu	97	neutrální podtext (orang bule jako synonymum pro turistu)
18.	Meyske Febwidolf Latuhamallo	13.04.2021	Backpaker's Indonesia (BPI)	propagace vlastních služeb	97	neutrální podtext
19.	Aura R	19.03.2021	A S U P A N Waitpad. Eh Tapi?!	reakce na twitterový příspěvek	169	neutrální podtext (vzůva k ověřování faktů (orang bule na Twitteru spojen s angyskou rasou a dobou 2. sv. války))
20.	Iffa Yolanda	19.02.2021	DOLAN BARENG	recenze hotelu	157	neutrální podtext (orang bule jako synonymum pro turistu)
21.	IpurIpur	02.03.2021	fans juyyputri and Novan	popisek k fotografii	95	podtext nelze hodnotit
22.	Destyna Jaya Lase	17.03.2021	Syngonium Indonesia Raya	popisek k fotografii	143	neutrální podtext
23.	Jeni Deria	14.12.2020	GRUP LESLAR REAL	popisek k fotografii	544	neutrální podtext
24.	Latifa Latifa	05.03.2021	Forum Persaudaraan Diaspora Indonesia - United Arab Emirates (FORBU UAE)	popisek k fotografii	56	sporný podtext (orang bule jako turisté, kteří nejsou řádně oblečení)
25.	Ella Akib	17.04.2021	Backpackers International	vlastní příběh	744	neutrální podtext (orang bule (z Velké Británie) jako zákazník - první kontakt s touto zemí, o 12 let později si autorka splnila sen a odcestovala do Velké Británie)
				zájmové skupiny		pozitivní podtext
				oblastní skupiny		neutrální podtext
				náboženské skupiny		negativní podtext
						sporný podtext
						ochrana před akulturací

Tabulka č. 3

Přehled příspěvků obsahující termín #orangbule na Instagramu (22.4.2021)			
pořadí	autor	země původu	autor příspěvku na snímku/videu
1.	karismusser	USA	ano
2.	david_dawson1991	Indonésie	ano
3.	wagnercmorais	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano
4.	naufallathief_	Indonésie	ano s běloškou
5.	agnieszka.dziadura	Polsko	ano
6.	bradincotland	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano
7.	kashif_nawaz_champ	Pákistán	ano
8.	naufallathief_	Indonésie	ano s běloškou
9.	nebudlenoch	Česko	ano
10.	chinarianphotographer	Nový Zéland	ano
11.	alfatalentmanagement	Indonésie	ne - repost hudebního videa od misterbule
12.	ryantownson	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano
13.	marv_jo	Německo	ano
14.	ryantownson	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano (fitness video)
15.	kashif_nawaz_champ	Pákistán	ano
16.	batara.regar	Indonésie	ano s bělochem
17.	jannah_spantik	Indonésie	ano s bělochy
18.	marv_jo	Německo	ano
19.	bule_bolang	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano (v páru s Indonésankou)
20.	lialoliabohay	Indonésie	ano
21.	ryantownson	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano
22.	wagnercmorais	nezjištěna (vizuálně orangbule)	ano (hudební video)
23.	marv_jo	Německo	ano
24.	marv_jo	Německo	ano
25.	rasyid_alfalaqi	Indonésie	ano s běloškou
26.	bojone_bule	Španělsko	ano (v páru s Indonésankou)
27.	renewry_chovenanthza	Indonésie	ano s bělochy
28.	doy.creativeart	nezjištěna (vizuálně Indonésan)	ne - obraz bělocha
29.	lemonstravelling	Turecko	ano
30.	mistherdow	nezjištěna (vizuálně Indonésanka)	ano (v páru s orangbule)

Obrázky

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

TANYA JAWAB ISLAMI

Veřejná skupina · 202,1 tis. členů

Informace **Diskuze** Členové Události Multimédia

 Fitri Assalam Mu'alaikum
1. března · 🌐

KISAH NYATA semoga sakinah mawaddah warohmah dan barokah. amin

Bule Cantik Istri Pria Lombok Tetap Bahagia Meski Hidup di Gubuk Sederhana
Bule cantik ini dinikahi Indra dengan maskawin teko dan cobek batu serta seperangkat alat sholat.

Banyak kisah cinta antara warga Indonesia dengan orang bule. Dari beragam kisah itu, kita bisa memetik sejumlah pelajaran, antara lain cinta tidak terbatas ruang, ras, hingga harta.

Kisah terbaru datang dari Lombok, Nusa Tenggara Barat. Pemuda bernama Indra menikah dengan bule cantik asal Prancis, Melissa. Mereka terlihat hidup bahagia di Lombok, meski dibalut kesahajaan.

Istri Indra bisa menerima kesederhanaan itu meski harus hidup di rumah mungil yang sangat sederhana. Kisah cinta mereka bahkan membuat sejumlah orang merasa iri.

Pada salah satu video yang diunggah ke YouTube, terlihat Indra dan Melissa memamerkan rumah sederhana mereka. Mereka menunjukkan sudut demi sudut hunian itu.

" Hari ini saya akan buat room tour di rumah mertua saya, rumah kami, kita mulai dari dapur," ucap Melissa.

Rumah keluarga Indra terdiri dari tiga bangunan. " Di sini ada tiga bangunan, rumah tidur, rumah dapur, rumah mandi," tambahnya.

Tak ada perkakas mewah. Lihat saja bagian dapur yang berukuran sempit dan ber dinding anyaman bambu itu. Jangan membayangkan kulkas dua pintu, di sana hanya ada rice cooker untuk menanak nasi di dapur itu.

" So, di sini dapur. Tadaaa! So, kamu bisa lihat rice cooker cantik, di sini kompor, dan semua piring," ucap Melissa.

Dalam video itu pula istri Indra melempar guyonan. Dia mengaku tetap merasa bahagia meski harus hidup di dalam keluarga serba sederhana.

" Oke sini parkir. Rp20 ribu satu jam," kata Melissa sambil menunjukkan motor.

" Tapi ini bukan motor kami ya, motor kami cuma ini sama ini," ujar Indra sambil menunjukkan kendaraan pribadi mereka.

Kamar tidur mereka tak kalah sederhana. Hanya ada sebuah tempat tidur dan satu lemari pakaian. Berbagai perabotan masuk di sebuah ruang berukuran enam meter persegi dan beralaskan lantai semen.

" Ya ini sangat sederhana," terangnya.

" Berapa meter?" tanya Indra.

" Ini enam meter persegi," jawabnya.

Mereka kini telah dikaruniai satu buah hati yang menggemaskan. Meski berbahagia, bule cantik tersebut sempat mengaku kesulitan beradaptasi, salah satunya menggunakan toilet jongkok.

" Ini tidak apa-apa untuk saya. Tapi toilet sedikit sulit untuk saya, tidak terbiasa untuk saya, tidak bisa duduk," ungkap istri Indra.

Dalam video lain, Indra mengunggah momen pernikahannya dengan Melissa. Pesta sederhana itu digelar di tengah hujan.

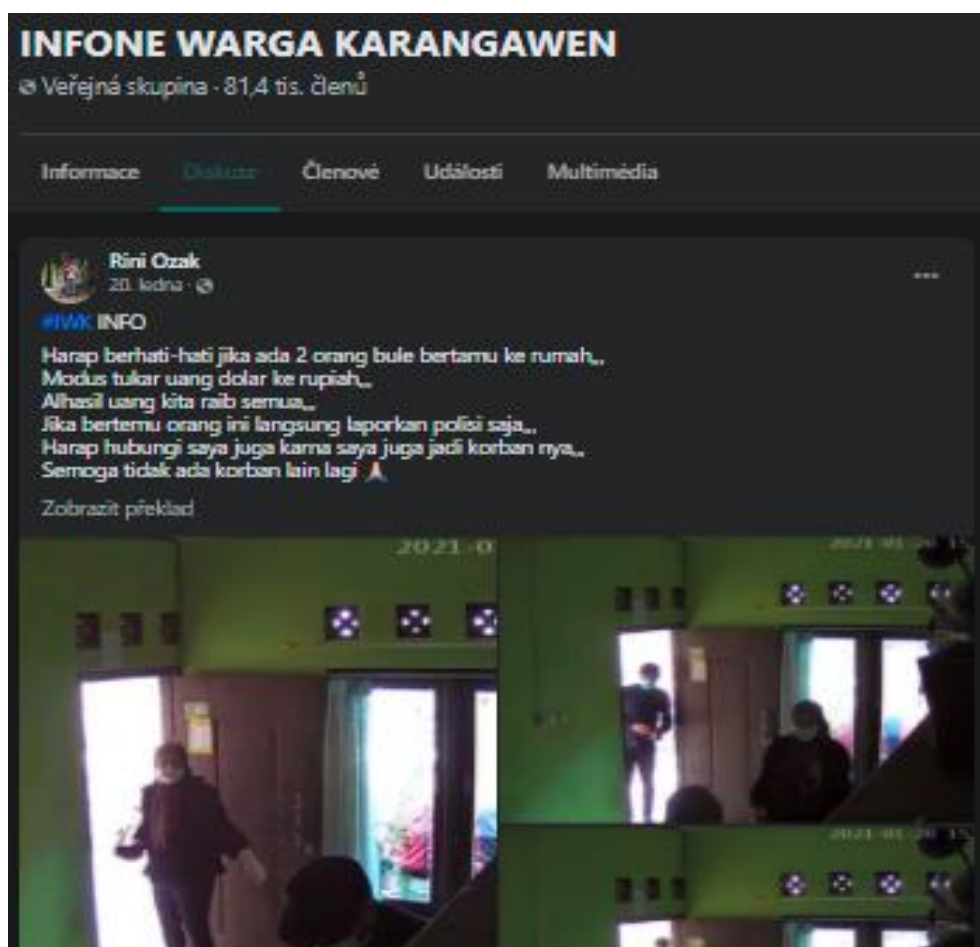
Sejumlah keluarga Melissa tampak hadir dalam pernikahan itu, Mereka tampak sangat bahagia.

Dalam video itu pula terungkap bahwa Indra menikahi Melissa dengan maskawin sebuah ceret atau teko, sabun, sebuah cobek batu, dan seperangkat alat sholat.

Dari mereka kita belajar bahwa kebahagiaan bisa tumbuh dari kesederhanaan. Dari keshajaan.

Zobrazit překlád

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Lombok Hari Ini

Veřejná skupina · 5,6 tis. členů

Informace **Diskuze** Oznámení Témata Členové Události Multi

 Nkiss
Správce · 9. března · 🌐

"BAHASA SASAK MEMANG JITU & DAHSYAT !!!"

Ada orang bule amerika datang ke pondok pesantren, dan bertanya kepada kyai...
Bule : "Kenapa kyai kalau mengajar, kitabnya masih menggunakan bahasa SASAK ?
Di zaman globalisasi ini kenapa tidak ditingkatkan dengan menggunakan bahasa Inggris?"

Kyai : "Karena kalau diajarkan dalam bahasa Inggris, tidak akan mampu menafsirkan semua kosakata dalam AlQur'an maupun hadits, lha bahasa inggris itu sangat sederhana. Bahasa SASAK itu bahasa yang sangat kaya dan sangat kompleks."

Rupanya si bule tadi merasa tersinggung mendengar penjelasan sang kyai yang mengatakan bahasa Inggris tidak mampu menafsirkan, dan kalah dengan bahasa SASAK

Bule : "Bagaimana anda bisa mengatakan bahasa SASAK itu bahasa yang sangat kaya dan sangat kompleks, serta bisa menjadi bahasa pengetahuan? Padahal faktanya selama ini, bahasa Inggris lah yang paling kompleks!"

Kyai : "Tidak! Bahasa Inggris itu memang sangat sangat sederhana. Saya kasih contoh, coba anda lihat! itu yang berwarna kuning keemasan yang ada di sawah. Orang inggris menyebutnya apa?"

Bule : "Rice!"

Kyai : "Orang sasak menyebutnya PARE/PADE!
Pare itu kalau dipanen namanya GABAH!
sedangkan inggris menyebutnya RICE.
GABAH itu kalau diambil satu biji,
namanya ETAK!
tapi orang inggris tetap menyebutnya RICE.
GABAH kalau sudah terkelupas kulitnya,
dinamakan BERAS!
orang inggris tetap menyebut RICE.
BERAS Padi kalau patah 2 atau hancur,
namanya MOTO!
orang inggris tetap menyebutnya RICE.
BERAS kalau sudah dimasak namanya NASI
orang inggris masih saja menyebutnya RICE.
NASI kalau cuma sebutir namaya BEWET!
lagi-lagi orang inggris menyebutnya RICE.
NASI yang dimasak sedikit lebih lama,
bagian bawahnya yg jd kerak dinamakan EMPIK! KELOKO!
inggris masih menyebut RICE.
NASI yang sudah kering namanya NASIK GERO/SENGAREK!
inggris tetap menyebutnya RICE.
Dari 1 kosakata saja, penafsiran namanya bisa bermacam-macam, sedangkan bahasa inggris tidak bisa menafsirkan tersebut.
Apa bahasa SASAK ini tidak lebih tinggi dan sangat sangat kompleks dibandingkan bahasa inggris yang sederhana tersebut???

Si Bule : yes yes yes
Itulah kehebatan bahasa SASAK

👍👍👍👍👍👍

Obrázek č. 6

